

Programma 'Verbeteren aansluiting onderwijs-zorg-jeugd'

IMPLEMENTATIEPLAN VAN DE COALITIE ONDERWIJS-ZORG-JEUGD

MEI 2019

SAMENGESTELD DOOR DE COALITIE I.S.M. ZUNDERDORP BELEIDSADVIES EN MANAGEMENT

INHOUD

Inleiding.....	4
Visie ‘samenwerken voor de ononderbroken ontwikkeling van ieder kind’	5
De zeven adviezen uit ‘Mét andere ogen’	5
Recente ontwikkelingen.....	6
Focus Coalitie binnen de context van andere initiatieven	8
Leeswijzer.....	9
Doelstelling en aanpak	10
Doelstellingen	10
Implementatiestrategie	12
Monitoring van voortgang	13
Planning.....	14
Inhoudelijke hoofdlijnen van het programma	15
Het verbreden van teams , waarom?	15
Wat gebeurt er al?	15
Ambitie en doel van de Coalitie	16
Randvoorwaarden en context.....	16
Brede lokale afspraken over jeugd onder regie gemeente, waarom?	17
Ambitie en doel van de Coalitie	18
Implementatiestrategie	20
Landelijk aanjagen.....	20
Uitvoeringskracht organiseren.....	20
Constance dialoog met achterbannen	20
Landelijke activiteiten	21
De regio’s in	22
Verdiepen.....	22
Volgen & Voeden	24
Verspreiding.....	27
Governance en organisatie	28

Samenhang met het programma Zorg voor de Jeugd en andere programma's	28
Governance	29
Bestuurlijke Coalitie	29
Stuurgroep	29
Programmaleiding	29
Rol van het Rijk.....	30
Kennispartijen	30
Escalatiemogelijkheid vanuit de regio's	30
Bijlage 1 – Extra informatie maatregelen en noties vanuit de Kamerbrieven	32

Inleiding

Alle kinderen optimale ontwikkelkansen bieden, daar maakt de Coalitie onderwijs – zorg - jeugd¹ zich hard voor. De aansluiting tussen onderwijs/kinderopvang, (jeugd)zorg en jeugdhulp moet daarom beter. Op sommige plekken functioneert deze verbinding goed, op andere (nog) niet. In de praktijk stuiten ouders, kinderen en professionals daar op allerlei barrières. Ook recente onderzoeken laten zien dat er nog veel te verbeteren is. Er lopen meerdere programma's en initiatieven om de aansluiting te verbeteren en lokaal/regionaal wordt er hier en daar hard aan gewerkt. Ook politiek krijgt dit onderwerp veel aandacht, mede door de hardnekkige thuiszittersproblematiek. De Coalitie onderwijs-zorg-jeugd is een unieke combinatie van landelijke partijen die zich verantwoordelijk voelen voor het verbeteren van de manier waarop het stelsel in Nederland functioneert. Hiermee wordt dus ook beoogd de uitvoering van de Wet Passend Onderwijs te verbeteren. De Coalitie voelt zich geroepen om van onderop verandering te stimuleren door de regio's te versterken en bij te dragen aan een cultuuromslag in de betrokken sectoren. De Coalitie wil inzetten op die onderdelen waar extra inzet nodig is en waar zij als landelijk gremium van meerwaarde op kan zijn. Dit wil zij doen in nauwe afstemming met het Rijk en andere initiatieven en programma's.

De Coalitie heeft gezamenlijk de visie 'samenwerken voor de ononderbroken ontwikkeling van ieder kind' opgesteld². Kwartiermaker René Peeters heeft de Coalitie vervolgens geadviseerd over hoe deze visie kan worden verwezenlijkt. Peeters geeft in zijn rapport 'Mét andere ogen'³ zeven adviezen weer, opgesteld op basis van een uitgebreide gespreksronde, deskstudie en analyse. De adviezen hebben tot doel om de aansluiting tussen onderwijs/kinderopvang, (jeugd)zorg en jeugdhulp te versnellen en bestendigen. De Coalitie onderwijs-zorg-jeugd heeft de adviezen uit het rapport van kwartiermaker René Peeters op 26 november 2018 omarmd. De Coalitie is vervolgens gaan werken aan een implementatieplan om de adviezen van Peeters om te zetten in concrete activiteiten die de Coalitie en haar achterbannen kunnen gaan uitvoeren. De partners hebben daartoe bijeenkomsten georganiseerd, soms in samenwerking met anderen, om de achterban op de hoogte te brengen van het advies en het gesprek erover aan te gaan. Naast het inhoudelijke gesprek ging het hierbij ook om welke concrete bijdrage de achterban en de landelijke vertegenwoordiging wil leveren aan het programma van de Coalitie. De medewerkers van de Coalitiepartners hebben in een werksessies geïnventariseerd wat eenieder wil bijdragen en tijdens een bestuurlijk overleg hebben de bestuurders input geleverd. De Coalitie is zodoende de afgelopen maanden aan de slag gegaan om met elkaar en met ieders achterban te komen tot een concretiseringslag. De zoektocht was gericht op het vinden van focus. Waar kan de Coalitie echt van meerwaarde zijn? En hoe verhoudt de Coalitie zich tot andere initiatieven en programma's? De Coalitie is het erover eens dat de verandering op de werkvloer, lokaal en in de regio moet plaatsvinden. Het zoeken is naar een werkwijze waarbij deze ontwikkeling wordt ondersteund en gestimuleerd zonder iets van bovenaf op te leggen.

Voor u ligt het implementatieplan van het programma 'Verbeteren aansluiting onderwijs-zorg-jeugd' van de Coalitie. Dit document geeft weer wat de Coalitie de komende drie jaar voor ogen heeft om te ondernemen om de aansluiting tussen onderwijs/kinderopvang, (jeugd)zorg en jeugdhulp te verbeteren. Het advies Peeters en de eerder opgestelde visie van de Coalitie 'Samenwerken voor de ononderbroken ontwikkeling van ieder kind' zijn hiervoor de basis.

¹ Bestaande uit de volgende landelijke partijen: VNG, PO-Raad, LECSO, Netwerk LPO, VO-Raad, SWV VO / NODS, Jeugdzorg Nederland, GGZ Nederland, VGN, Ouders en Onderwijs, Iederin, Sociaal Werk Nederland, Branche Kinderopvang, Sectorraad Pro, GGD GHOR, MBO Raad, ActiZ, Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd. De ministeries van OCW en VWS zijn nauw betrokken, net als kennispartners NJi en NCJ.

² Visie 'Samenwerken voor de ononderbroken ontwikkeling van ieder kind', Coalitie onderwijs-zorg-jeugd, 22 juli 2018

³ <https://vng.nl/onderwerpenindex/onderwijs/passend-onderwijs/publicaties/met-andere-ogen>

Visie ‘samenwerken voor de ononderbroken ontwikkeling van ieder kind’

De Coalitie stelde in het voorjaar van 2018 een gezamenlijke en richtinggevende visie op. In deze visie spreekt de Coalitie uit de krachten te willen bundelen en gezamenlijk kansen te pakken, om zo goed mogelijk gevolg te geven aan haar maatschappelijke opdracht. Daartoe stelde de Coalitie de volgende leidende principes op:

1. Het kind centraal
2. Samenwerken aan een geïntegreerd aanbod
3. Inclusief, passend en zo nabij mogelijk
4. Partnerschap en regievoering
5. Samen steeds beter worden

De zeven adviezen uit ‘Mét andere ogen’

Om de aansluiting onderwijs/kinderopvang, (jeugd)zorg en jeugdhulp te verbeteren en te versnellen heeft de kwartiermaker in zijn rapport de volgende adviezen meegegeven. De adviezen zijn erop gericht om de inzet op preventie te versterken en de werking van het stelsel te verbeteren.

1. **Het verbreden van teams (interprofessioneel).** Om tijdig de goede inschatting te maken van wat een kind nodig heeft en waar nodig laagdrempelige ondersteuning te bieden, is het van belang de juiste expertise voorhanden te hebben, dichtbij het kind. De leerkracht kan dit niet altijd alleen, het verbreden van teams met andere expertises is van belang. De samenstelling van de bredere teams zal overall anders zijn, en moet daarom op microniveau worden bepaald. Investeren in kwaliteit en expertise aan de voorkant leidt tot preventie in twee richtingen: meer lichte in plaats van zware jeugdhulp en versnelde opschaling bij ernstige problematiek.
2. **Inperken vrijstellingen op basis van artikel 5a.** Uit de praktijk blijkt dat de vrijstellingen op basis van artikel 5a⁴ leiden tot perverse prikkels en verkeerd worden gebruik. Om dit aan banden te leggen adviseren we om het vierogen-principe te omarmen en het uitgangspunt ‘nee, tenzij’ te hanteren.
3. **Betrekken ouders en kinderen is essentieel om resultaat te behalen.** Om tot een effectieve aanpak te komen en/of een passende plek te vinden voor het kind, is de betrokkenheid van ouders en kind essentieel. Het gaat immers om de kinderen en hun ouders. Als zij niet achter de aanpak staan of ontevreden zijn over de plek, dan is het geen duurzame oplossing. Ouders hebben veel expertise als het gaat om de omgang met hun kind, dit wordt niet altijd voldoende benut. Anderzijds wordt er in sommige situaties juist teveel op ouders geleund.
4. **Brede lokale afspraken over jeugd onder regie gemeente.** Elke gemeente zou met de betrokken partijen moeten komen tot een gezamenlijk gedragen visie over de jeugd, vertaald naar heldere afspraken en resultaten. Deze basisafspraken fungeren vervolgens als “grondwet” voor alle afspraken die gemaakt worden. Uit de gespreksronde blijkt dat men de gemeente de aangewezen partij vindt om de verbindende regisseur (niet hiërarchisch) hierin te zijn. Dit vraagt grote aandacht voor de kwaliteit van de regie van gemeenten. Belangrijke partijen die vaak onderbelicht blijven, zijn kinderopvang, mbo, jongerenwerk, zorgverzekeraars en zorgkantoren.
5. **Monitoring op het niveau waarop gezamenlijke afspraken zijn gemaakt.** Goede gezamenlijke monitoring leidt tot lerende organisaties. Monitoring moet betrokkenen raken! De indicatoren moeten samen worden bepaald, zodat uitkomsten van de monitor bijdragen aan het gezamenlijke leerproces.
6. **Budgetten en beleid moeten poreuze randen hebben.** Er is behoefte aan flexibiliteit en snelheid in klemmende situaties. De wens is om lager in de organisatie mensen met mandaat te hebben om

⁴ Vrijstelling 5 onder a: wanneer een kind psychisch of lichamelijk ongeschikt is om onderwijs te volgen: *Kamerstukken II 2017/18, 26695-121, 1-12*

maatwerk snel te leveren. Hiervoor is flexibele financiering nodig. Een deel van de onderwijs- en zorgbudgetten moet gezamenlijk ingezet kunnen worden.

7. **Coalitie omvormen: van denken naar DOEN.** De Coalitie moet dienend zijn aan de werkvloer. Dit vraagt om een kanteling en een verbreding van de Coalitie. De Coalitie kan met het uitvoeringsprogramma bijdragen aan de beweging in het werkveld. Om de Coalitie meer slagkracht te geven is er meer eigenaarschap nodig, een trekker, een kerngroep die bijdraagt aan het naleven van de adviezen en meer focus op afspraken en resultaten. Hierbij is het van belang om de activiteiten in samenwerking en afstemming met het programma Zorg voor Jeugd en afspraken rond het thuiszitterspact op te pakken.

Recente ontwikkelingen

Het advies is eind november 2018 omarmd door de Coalitie. Daarna heeft de tijd niet stilgestaan: het rapport is op veel plekken goed ontvangen en is veel besproken. Alle partners van de Coalitie hebben gesprekken gevoerd met hun achterbannen om positie te bepalen en input op te halen voor concrete bijdragen aan de uitvoering. De achterbannen hebben het rapport goed ontvangen en kunnen zich vinden in de focus van de adviezen. René Peeters heeft de afgelopen maanden op veler verzoek gesprekken gevoerd en bijeenkomsten bijgewoond over het advies. Ook hebben de ministeries maatregelen aangekondigd⁵ en is het rapport van Marc Dullaert 'De Kracht om door te zetten' gepubliceerd. Deze ontwikkelingen leveren voortschrijdend inzicht en aandachtspunten op voor de implementatie, die niet kunnen ontbreken in dit implementatieplan.

De achterbanraadplegingen leverden o.a. de volgende inzichten/aandachtspunten/aanvullingen op:

- De achterbannen hebben de adviezen omarmd;
- Het belang van de gelijkwaardigheid van partijen wordt benadrukt, ook als regierol bij gemeenten ligt;
- Er zijn zorgen over de capaciteit en kwaliteit van gemeenten bij het uitvoeren van de regierol, zeker bij kleine gemeenten. Ook is de verkokering binnen de gemeentelijke organisatie een aandachtspunt;
- Er zijn zorgen over capaciteit en kwaliteit van kleine scholen bij het opzetten van interprofessionele teams;
- Er is steun voor het advies om expertise en onafhankelijke procesmanagement beschikbaar te stellen voor de regio's;
- Meerdere partijen willen pilots (met vrije experimenteeruimte);
- Interprofessionele teams hebben steun van hun organisaties en leidinggevenden nodig;
- Niet 'ouders betrekken', maar 'samen vertrekken met de ouders'. Een goede relatie met ouders moet er al zijn voordat er zorgen zijn;
- Algemene oproep: benut wat er al is, bijvoorbeeld m.b.t. monitoring en kennisontwikkeling.

De ronde van gesprekken⁶ door René Peeters leverde de volgende inzichten/aandachtspunten/aanvullingen op:

- De adviezen worden goed ontvangen;

⁵ Onderwijs-Zorgbrief en in de kamerbrief Stand van Zaken thuiszitters

⁶ René Peeters heeft gesproken met/ heeft bijeenkomsten bijgewoond van: Marc Dullaert; KPZ (Katholieke Pabo Zwolle) aan masterstudenten interprofessioneel werken; Gemeente Tilburg, Samenwerkingsverband, schoolbesturen + raadsleden; Gemeente Hoorn: idem zonder raadsleden; Klankbordgroep Ingrado; Erik Lenselink; NOC NSF; Schotland-reis met NJI; Erik Dannenberg Divosa; Astrid Ottenheim van Samenwerkingsverband Noord Kennemerland; Kwaliteit in Kinderopvang (KIK) 12 maatschappelijke kinderopvangorganisaties; VNG die ZJO; G40; SWV Rijn en Gelderse Vallei; Schoolbesturen Den Bosch en omgeving, SWV; Adviesraad Pact voor Kindcentra; Sharon Stellaard PHD onderzoeker VU; Gemeente Heerenveen, schoolbesturen, jeugdzorg; NRO en ZonMW

- Onderwijsvernieuwing is nodig om beter te kunnen differentiëren. De standaardisering van leerstof en strakke kaders zorgen voor het onnodig op- en uitvallen van kinderen;
- Advies: betrek bij het maken van brede lokale afspraken ook gemeenteraadsleden.
- Men is bang dat de politiek zorgt voor korte termijn focus, om dit te ondervangen zouden de brede lokale afspraken bij voorkeur voor acht jaar vastgelegd moeten worden;
- Er zijn zorgen over het kennisniveau bij gemeenten over inhoudelijk onderwijsbeleid. Een gemeente zou daardoor geen goede gesprekspartner zijn. Jeugdhulp overheerst nu lokaal. Onderwijs zou ook deel van het sociaal domein moeten worden;
- Peeters advies om te komen tot brede lokale afspraken als basis voor de rest slaat aan in het land;
- Behoeftte aan doorzettingsmacht is een symptoom van een falend systeem; er is behoefte aan een betere structuur om problematiek te voorkomen;
- Advies: ga lokaal/regionaal en als Coalitie het gesprek aan met de inspecties;
- Advies: snel beginnen met pilots “poreuze randen”, maar wel oppassen dat de (mogelijke) tijdelijkheid van de pilot geen negatieve gevolgen heeft voor kinderen.

Maatregelen en noties vanuit de kamerbrieven⁷:

Kamerbrief Onderwijs en Zorg – 23 november 2018

- De ministeries werken maatregelen uit die bijdragen aan optimalisering van de kwaliteit van zorg en onderwijs. In het vroege voorjaar van 2019 brengen de ministeries in beeld hoe de maatregel betere financiering van zorg in onderwijstijd het beste uitgevoerd kan worden;
- De ministeries maken i.s.m. partners een communicatieplan voor maatwerk op het snijvlak onderwijs/zorg;
- De ministeries verhogen de subsidie voor onderwijsconsulenten, verlengen de subsidie voor gedragswerk en zetten in op een betere samenwerking met cliëntondersteuning;
- De ministeries regelen wettelijk dat de samenwerkingsverbanden een verplichte doorzettingsmacht moeten organiseren voor het onderwijs;
- De ministeries werken met hun partners arrangementen uit voor de volgende twee groepen: kinderen die cognitief op een laag niveau functioneren en weinig belastbaar zijn en kinderen die cognitief normaal tot hoog functioneren;
- Over de uitwerking van de overige maatregelen (m.u.v. maatregel 1) houden de ministeries de Kamer op de hoogte met de rapportages over de Jeugdwet en passend onderwijs.

Kamerbrief toezeggingen passend onderwijs – 23 januari 2019

- De minister bezoekt in het eerste kwartaal zes regio's om gesprekken te voeren over de ervaringen met passend onderwijs en heeft een online vertelpunt laten ontwikkelen;
- De minister werkt een aantal maatregelen m.b.t. het onafhankelijk toezicht op de samenwerkingsverbanden uit;
- Eindevaluatie Passend Onderwijs – tweede helft van 2020;
- Nominale bekostiging: scholen krijgen meer inzicht in de beschikbare middelen voor extra ondersteuning;
- Ontwikkelingen leerlingaantallen (voortgezet) speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs: stijging t.o.v. voorafgaand jaar. Het komende jaar zal de minister nader onderzoek doen naar de oorzaken van deze stijging en daarbij ook kijken naar regionale verschillen. Hierover rapporteert de minister in de dertiende voortgangsrapportage passend onderwijs;

⁷ Meer uitgebreide samenvatting van de brieven is te vinden in bijlage 1

- Particulier onderwijs: het wetsvoorstel particulier onderwijs wordt eind van dit jaar aangeboden aan de Onderwijsraad voor advies.

Kamerbrief stand van zaken thuiszitters – 15 februari 2019

- Om het aantal kinderen dat lang thuiszit zonder passend onderwijs- en/of zorgaanbod te doen afnemen, zetten de ministeries in op: het onderzoeken van het verhaal achter de cijfers (onderzoek Steunpunt Passend Onderwijs), preventie, het versnellen van de aanpak in de regio (regionale doorbraakprojectleiders) en op leerrecht en hoorrecht;
- Reactie rapport Dullaert: op dit moment lijkt het de ministeries niet opportuun om grote stelselwijzigingen in de leerplicht te doen door al het verzuim hetzelfde te behandelen of de leerplicht en vrijstellingen van de leerplicht af te schaffen (aanbeveling 1, 3 en 4). De ministeries onderschrijven dat in er in de regio's afspraken moeten worden gemaakt tussen gemeenten en onderwijs over doorzettingsmacht en gaan na hoe dit in de wet verankerd kan worden;
- De ministeries zien het versterken van de regionale regie en het OOGO en de verbreding van multidisciplinaire teams als een belangrijk onderdeel van de aanpak van thuiszitten;
- Gegevensdeling: voor samenwerkingsverbanden lijkt een grondslag in de wet te ontbreken om gegevens te delen en te ontvangen over thuiszitters. Deze grondslag gaat de minister voor BVOM creëren.

Focus Coalitie binnen de context van andere initiatieven

Er zijn meerdere initiatieven en programma's die ingezet worden om de aansluiting onderwijs/kinderopvang, (jeugd)zorg en jeugdhulp of aspecten ervan te verbeteren. Zo is er bijvoorbeeld het Steunpunt Passend Onderwijs (SPO). Dit steunpunt biedt een helpdesk voor scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden bij de vormgeving en doorontwikkeling van passend onderwijs. Daarnaast dragen de activiteiten van het SPO bij aan de verdere implementatie van Passend Onderwijs in de werkpactijk. Het SPO neemt deel aan de Coalitie en de activiteiten ervan dragen bij aan de doelstellingen van dit programma. Zie in de afbeelding hiernaast een overzicht van programma's die raakvlakken hebben met het programma 'Verbeteren aansluiting onderwijs – zorg – jeugd'.

De Coalitie is een initiatief van onderop, de partijen hebben zelf besloten de handen ineen te slaan om gezamenlijk bij te gaan dragen aan een betere aansluiting onderwijs/kinderopvang, (jeugd)zorg en jeugdhulp. De partners zijn cruciale partijen als het gaat om een beter functionerend stelsel en voelen de urgentie en verantwoordelijkheid. De achterbannen van de coalitiepartners staan lokaal aan de lat om de adviezen in de praktijk te brengen. Gezien de context waarin de Coalitie zich begeeft en de meerwaarde die de Coalitie wil hebben, heeft zij ervoor gekozen om te focussen op twee adviezen van Peeters, namelijk de interprofessionele teams op scholen en de totstandkoming van brede lokale afspraken over jeugd, met alle partijen die daar regionaal voor nodig zijn. De andere adviezen worden daarin verweven of elders belegd. De Coalitie richt zich op het structureel verbeteren van de werking van het systeem zodat kinderen tijdig de ondersteuning en zorg ontvangen die nodig is om zich te kunnen ontwikkelen. Als tijdige ondersteuning en zorg wordt geboden kan

ontwikkeluitval van kinderen en beroep op zwaardere vormen van zorg worden voorkomen en kan sneller worden opgeschaald bij ernstige problematiek. In het volgende hoofdstuk worden de focus en de doelstellingen verder uitgelegd.

Leeswijzer

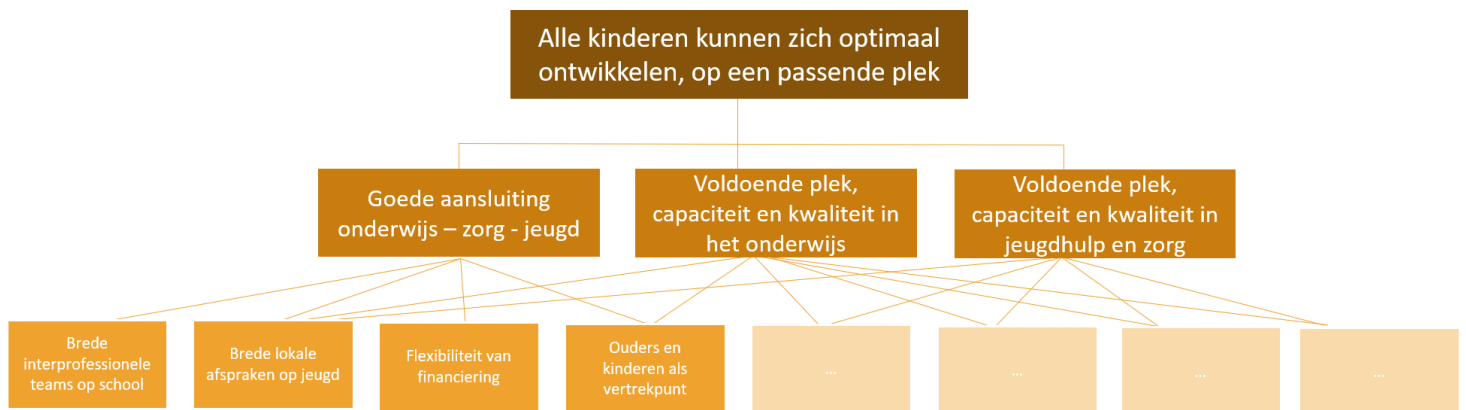
In het volgende hoofdstuk wordt het programma toegelicht. Allereerst wordt een beeld gegeven van de hoofddoelstellingen en de aanpak die wordt gekozen. Vervolgens worden de twee inhoudelijke hoofdlijnen toegelicht. De implementatiestrategie en de bijbehorende activiteiten worden vervolgens beschreven in het daaropvolgende hoofdstuk.

Doelstelling en aanpak

Hieronder volgt een weergave van de doelstellingen van het programma en de aanpak.

Doelstellingen

Het hoofddoel van het implementatieprogramma 'Verbeteren aansluiting onderwijs-zorg-jeugd' is om er voor te zorgen dat alle kinderen en jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen op een passende plek in een inclusieve samenleving. De doelenboom ziet er als volgt uit:

Activiteiten van de coalitie:

De Coalitie zet zich in voor een verbetering van de aansluiting onderwijs/kinderopvang-zorg-jeugd. Hiermee wordt dus ook beoogd de uitvoering van de Wet Passend Onderwijs te verbeteren. Bij het verbeteren van het stelsel geeft de Coalitie extra aandacht aan de inzet op preventie. Met preventie bedoelen wij het voorkomen van (grotere) ontwikkelproblemen van kinderen en jongeren. Om dit te bereiken is een inzet nodig die beschermende factoren⁸ maximaliseert in relatie tot onderwijs en zorg. Hiervoor is goede samenwerking tussen professionals en instellingen in zorg, jeugdhulp en (voorbereiding op) onderwijs op lokaal niveau cruciaal. De scope van de Coalitie beperkt zich tot preventie in relatie tot kinderopvang/onderwijs en jeugdhulp. Het maximaliseren van beschermende factoren buiten dit domein is ondergebracht in andere programma's.

Zoals te zien is in de doelenboom, is er meer nodig dan wat er binnen de invloedssfeer van de Coalitie valt. Zo is de kwaliteit en capaciteit van onderwijs, kinderopvang en jeugdhulp zelf uiteraard van groot belang, evenals onderwijsvernieuwing en een brede cultuuromslag. Deze zaken liggen niet direct in de invloedssfeer van dit programma. Maar de doelen van de Coalitie moeten wel gezien worden in deze context. Zowel in de jeugdhulp

⁸ <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Top-tien-positieve-ontwikkeling-jeugd.pdf>

als in het onderwijs / de kinderopvang kampt men met grote personeelstekorten, in de jeugdhulp zijn er soms lange wachtlijsten en de kosten van de jeugdhulp zijn na de decentralisaties gestegen. Gemeenten ontberen regelmatig de kwaliteit, capaciteit, kennis en ervaring die nodig is om goed onderwijsbeleid te kunnen voeren, etc. Deze problemen krijgen veel aandacht en moeten aangepakt worden, maar vallen buiten de scope van dit programma. Ze zijn echter belangrijk voor het slagen van de inspanningen van de Coalitie.

Het programma van de Coalitie moet een bijdrage leveren aan het vergroten van ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren doordat onderwijs en jeugdhulp beter samenwerken rondom de jeugdige. Dit kan worden bereikt door in te zetten op de ontwikkeling van de volgende voorwaarden:

- Betere samenwerking lokaal/regionaal tussen onderwijs/kinderopvang, gemeenten, (jeugd)zorg
- Meer regio's waar men een gezamenlijke brede visie op jeugd realiseert, inclusief monitoring van resultaatsafspraken
- Vertrekken vanuit perspectief van ouders en kinderen
- Interprofessionele teams op of rond scholen
- Goed geëquipeerde lerende netwerken op verschillende niveaus
- Flexibiliteit van budgetten en beleid (poreuze randen)

De activiteiten van de Coalitie zijn erop gericht om deze gewenste ontwikkelingen (de voorwaarden) dichterbij te brengen door in te zetten op de ontwikkeling van interprofessionele teams op scholen en de realisatie van brede lokale afspraken over jeugd en onderwijs. Per programmaonderdeel geven we een weergave van de beoogde resultaten op outputniveau, dit dient verder uitgewerkt te worden door de programmaleiding.

Er moeten nog afspraken gemaakt worden over hoe het programma wordt gemonitord, welke kwantitatieve informatie daarvoor benut wordt en welke kwalitatieve informatie wordt opgehaald. Het programma zou bij moeten dragen aan:

- Meer tevredenheid bij kinderen/ouders
- Meer tevredenheid en werkplezier professionals
- Meer voldoen aan het ondertekende VN verdrag inzake de rechten van personen met een handicap
- Minder thuiszitters/minder VSV/minder vrijstellingen/ minder SBO leerlingen
- Meer jeugdhulp/onderwijsondersteuning op school. Minder verwijzingen naar gespecialiseerde jeugdhulp

Dit implementatieplan behelst activiteiten die een beweging moeten aanzwengelen in de regio's, vanuit een goed functionerend landelijk netwerk. Het programma geeft een impuls aan het verbeteren en bestendigen van de samenwerking tussen onderwijs/kinderopvang, zorg en jeugd op lokaal en regionaal niveau. Ook wordt de samenwerking tussen de landelijke koepelorganisaties verstevigd. Na drie jaar zijn er minstens 40 regio's die bezig zijn de adviezen van Peeters te implementeren en zij boeken hier resultaten op, inspireren anderen en verspreiden hun resultaten en kennis. De Coalitie is nauw betrokken bij de regio's en fungeert als escalatiemogelijkheid. Na drie jaar moet de beweging zodanig op gang zijn dat er geen aanjaagkracht meer nodig is.

De coalitiepartners zijn erg gemotiveerd om de doelen van de Coalitie na te streven, maar het ontbreekt ze aan voldoende uitvoeringskracht om deze beweging op gang te helpen. De inzet van een bestuurlijk aanjager en programmamanager die deze opdracht aannemen en zorgen voor uitvoeringskracht gaat het verschil maken. Dit doet de programmaleiding zonder het eigenaarschap bij de coalitiepartners weg te nemen, de coalitiepartners worden actief betrokken bij het traject.

Implementatiestrategie

Het zijn de bestuurders en uitvoerders in de regio die de verantwoordelijkheid moeten voelen om écht werk te maken van de aansluiting tussen onderwijs/kinderopvang, jeugd en zorg. Zij zorgen voor de verandering in de regio; de vrijblijvendheid voorbij. De rol van de Coalitie is op systematische en gerichte wijze het faciliteren, aanjagen en regisseren. De leden van de Coalitie voelen een breed commitment om de eigen organisatie in te zetten de achterbannen maximaal te bereiken. Dit doen ze door de eigen netwerken open te stellen voor thema's van dit implementatieplan, de eigen communicatiekanalen open te stellen en daar waar de ontwikkeling in de regio verder gestimuleerd kan worden, die leden aan te spreken. Deze zienswijze is terug te zien in de implementatiestrategie.

Het programma bestaat uit een tweetal inhoudelijke lijnen: interprofessionele teams en brede lokale afspraken. De activiteiten van de Coalitie zijn te scharen onder twee blokken: een blok 'landelijk aanjagen' en een blok 'de regio's in'. Beide zijn erop gericht de regio's te versterken. Hieronder een schematische weergave van het programma, daarna volgt een tekstuele toelichting.

Onder 'landelijk aanjagen' vallen de volgende onderdelen:

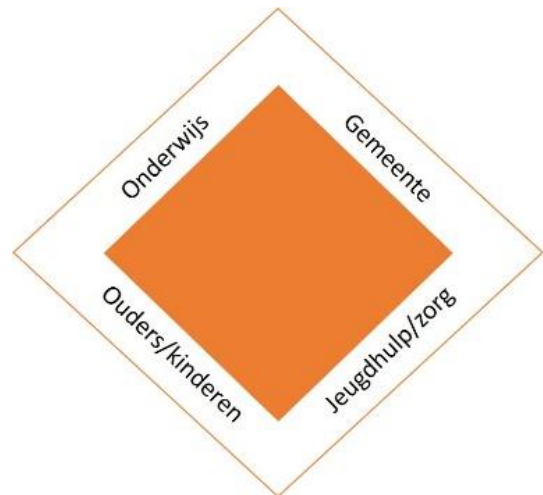
1. Uitvoeringskracht organiseren: bestuurlijk aanjager en programmamanager, inclusief ondersteuning en communicatiemedewerker aanstellen.
2. Constante dialoog met de achterbannen: het uitdragen van het gedachtegoed en kennis naar de achterbannen, ophalen signalen vanuit de achterbannen en waar nodig ook aanspreken.
3. Activiteiten zoals de heidagen, communicatie, monitoring van het programma, kennis.

Het blok 'de regio's in' bestaat de volgende onderdelen:

1. *Verdiepen*, in ontwikkelgroepen worden bepaalde thema's die van belang zijn voor de regio's uitgediept (bijvoorbeeld interprofessionele teams, doorontwikkelen monitor, onderzoek OOGO's).
2. *Volgen*, 10 -40 inspiratieregio's die de adviezen van Peeters (gaan) uitvoeren worden geselecteerd en gevolgd. Signalen en kennis wordt opgehaald.
3. *Voeden*, de regio's worden gevoed door experts uit de expertpool en kennis die elders is opgehaald, het bijwonen van heidagen, het meedoen in werkgroepen etc.

4. *Verspreiden*, de inspiratieregio's en experts zetten zich in om hun ervaringen/lessen en inspirerende voorbeelden te verspreiden, om anderen te enthousiasmeren. Op die manier ontstaat er een sneeuwbaaleffect.

Om het perspectief van ouders en kinderen constant in zicht te hebben, worden op verschillende onderdelen van het programma ervaringsdeskundigen/ouders betrokken. Ook worden tegendenkers en critici actief betrokken. Zij houden de Coalitie en het netwerk scherp en verhogen de kwaliteit. Om te zorgen dat alle partijen aan bod komen vragen we de regio's om bij de uitwerking rekening te houden met de rechts weergegeven ruit.

Het Rijk is onmisbaar voor het slagen van het implementatieplan. VWS en OCW hebben zitting in de stuurgroep, faciliteren de Coalitie, zorgen voor de afstemming met andere programma's en initiatieven van het Rijk en wisselen inhoudelijk uit met de Coalitie. De Coalitie betreft het Rijk graag bij de heidagen, de kennisontwikkeling en de signalen die worden opgehaald in de regio's.

Het plan geeft een raamwerk voor de implementatie van twee concrete doelstellingen en een concreet ondersteuningsprogramma om deze doelstellingen te bereiken. Het bevat een uitwerking van activiteiten in de eerste fase (tot eind 2019). Onderdeel hiervan is ook het invullen van jaarlijkse werkprogramma voor 2020 en volgende jaren. Zie hieronder de planning op hoofdlijnen.

Monitoring van voortgang

Er wordt op meerdere niveaus gemonitord. De monitoring van het programma zelf biedt informatie over de voortgang en resultaten van het programma, de monitoring in de regio's geeft (i.c.m. de reeds bestaande landelijke monitoring) informatie over de stand van zaken in de regio's

Het uitdenken van de monitoring van het programma, samen met de Coalitie en ministeries, is één van de eerste acties die de programmaleiding zal oppakken. Het programma wordt gemonitord op basis van bestaande monitors en data. Er wordt bepaald wat de gewenste jaarlijkse concrete resultaten zijn van de Coalitie en hoe dat gemeten gaat worden. Ook wordt bepaald welke evaluatiemomenten worden ingepland om te bepalen of de Coalitie de juiste voortgang weet te boeken en welke consequenties daaraan worden verbonden.

Daarnaast wil de Coalitie met het verzamelen van regionale monitoringsresultaten die door regio's of gemeenten zijn geïnitieerd (als onderdeel van de regionale afspraken) inkleuring geven aan het landelijke beeld van de voortgang. Deze regionale/lokale monitor moet worden ingericht op basis van harde heldere doelen die worden vastgesteld in de brede lokale afspraken en die elk half jaar worden gemeten. Het grote voordeel van deze regionale/lokale monitoring is dat deze zoals eerder elders aangetoond is, kan leiden tot een lerende gemeente/regio en netwerk. Een beeld van hoe het er voor staat in de regio's kan worden geabstraheerd uit informatie over de gemaakte afspraken in de regio's, de betrokken partijen, de gehanteerde indicatoren, de behaalde resultaten (output en outcome), de ervaringen, succesfactoren en knelpunten. Dit levert waardevolle informatie op, naast de reeds bestaande landelijke monitoringprogramma's rondom passend onderwijs/thuiszitters/jeugdhulp etc. Ook kan deze informatie gebruikt worden om zo nodig te escaleren naar de landelijke partijen en is deze informatie waardevol voor de voortgangsrapportages van de ministeries aan de Tweede Kamer.

Planning

Het programma beslaat de periode mei 2019 tot en met het jaar 2021. In deze kleine drie jaar zal het programma uitgevoerd worden. De planning ziet er in grote lijnen als volgt uit:

1. Mei-augustus 2019:
 - Aanstellen programmateam;
 - Afspraken maken over de governance met de Coalitiepartners, mandatering stuurgroep;
 - Afstemming over aanspreekpunt van onderwijs in de regio's (gesprek staat gepland);
 - Deelplannen maken voor programmaonderdelen, inclusief gedetailleerde planning en begroting;
 - Afstemmen met OZJ en PACT voor Kindcentra over mogelijke integratie van programmaonderdelen;
 - Organiseren en bemensen van werkgroepen en ontwikkelgroepen;
 - Escalatiemodel uitwerken;
 - Organiseren van de monitoring van het programma;
 - Communicatieplan maken;
 - Kick-off voorbereiden;
2. September t/m december 2019
 - Selecteren van 10 inspiratieregio's en opzetten lerend netwerk;
 - Ronde langs de regio's: afspraken maken over monitoring, ondersteuning, resultaten, werkbezoeken: inregelen hoe regio's gevolgd en gevoed worden en hoe hun ervaringen/kennis worden verspreid;
 - Actuele stand van zaken presenteren op Voor de Jeugd Dag 7 oktober 2019
 - Selectie van experts voor in de expertpool en lancering ervan;
 - AOJ monitor doorontwikkelen en uitzetten;
 - Leergang netwerkregie voor wethouders laten ontwikkelen;
 - Kennisdelingssessies organiseren;
 - Scan bestuurlijke samenwerking samenwerkingsverbanden verspreiden;
 - Kick-off organiseren;
 - Plan maken voor activiteiten 2020.
3. 2020:
 - 10 tot 15 nieuwe inspiratieregio's selecteren, volgen, voeden, verspreiden;
 - Afstemming/samenvoeging met ZvJ organiseren;
 - Voortzetten overige activiteiten o.b.v. het jaarplan 2020.
4. 2021:
 - 15 tot 20 nieuwe inspiratieregio's selecteren, volgen, voeden, verspreiden;
 - Voortzetten overige activiteiten o.b.v. het jaarplan 2021;
 - Borgen van resultaten en eventueel activiteiten.

Inhoudelijke hoofdlijnen van het programma

Zoals in de voorgaande hoofdstukken beschreven bestaat het programma van Coalitie uit het stimuleren van interprofessionele teams op scholen/kinderopvang en realisatie van brede lokale afspraken over jeugd onder regie van gemeenten. Hieronder gaan wij op beide inhoudelijke hoofdlijnen verder in.

Het verbreden van teams , waarom?

Kinderen en jongeren kunnen tijdens hun schoolgaande jaren tegen diverse moeilijkheden aanlopen die hun ontwikkeling kan belemmeren/tegenaan. Moeilijkheden waar zij mee te maken krijgen kunnen onderwijsgerelateerd zijn maar kunnen ook het gevolg zijn van omstandigheden thuis.⁹ Ook kunnen jeugdigen persoonlijke, fysieke of mentale problemen of stoornissen hebben waardoor zij extra hulp nodig hebben om zich te kunnen ontwikkelen. Om dergelijke moeilijkheden tijdig te kunnen signaleren, om een goede inschatting te kunnen maken van wat een kind/jeugdige nodig heeft en waar nodig laagdrempelige ondersteuning te bieden en om optimale ontwikkelkansen en doorlopende ontwikkellijnen voor kinderen en jongeren te realiseren, is het van belang de juiste expertise voorhanden te hebben, op en rondom school, dichtbij het kind.¹⁰ Leerkrachten kunnen en mogen hier niet alleen verantwoordelijk voor zijn. Het verbreden van teams met andere expertises is van groot belang.¹¹ Dergelijke teams moeten er ook zijn om ouders te helpen bij de begeleiding van hun kind en ze te beschermen en de weg te wijzen door de soms ingewikkelde zorgwereld. De volgende basisprincipes zijn hierbij van belang:

1. Het kind blijft waar het is, de juiste expertise wordt ingevlogen om het kind te helpen;
2. Vereenvoudigen van de werkpraktijk in het onderwijs, minder werkdruk in kinderopvang en onderwijs;
3. Inzet op normalisering en de-medicalisering;
4. Betere en tijdiger begeleiding van ouders en kinderen.

Wat gebeurt er al?

Op diverse plaatsen in het land worden goede resultaten geboekt met het verbreden van teams – ook wel interprofessionele teams genoemd.¹² De ontwikkelingen op het gebied van interprofessionele samenwerking tussen professionals in het onderwijs, de kinderopvang, (jeugd)zorg en jeugdhulp zijn volop in beweging en de samenwerking krijgt op verscheidene manieren vorm.¹³ Partijen die betrokken zijn bij de aansluiting tussen onderwijs/kinderopvang, (jeugd)zorg en jeugdhulp in het po, vo en (v)so zijn bijvoorbeeld: jeugdgezondheidszorg, leerplicht, lokale teams, schoolmaatschappelijk werk, gespecialiseerde zorgaanbieders, centra voor jeugd en gezin en gecertificeerde instellingen.¹⁴ De samenstelling van de interprofessionele teams zal overal anders zijn, en moet daarom op microniveau worden bepaald.¹⁵ Het gaat om het ‘kameleon-effect’: op locatie doen wat nodig is op dat moment.

⁹ Almere D66. (2010) (p.30). ‘Het ligt nooit aan het kind’. Geraadpleegd op: 14 maart 2019, van

<https://almere.d66.nl/content/uploads/sites/37/2018/06/20180523-Publicatie-Het-ligt-nooit-aan-het-kind-2-1.pdf>.

¹⁰ Peeters, R. & Zunderdorp Beleidsadvies & Management. (2018) (p.5). ‘Mét Andere Ogen’. Geraadpleegd op: 14 maart 2019, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/11/28/rapport-met-andere-ogen> & Oberon. (2016) (p.9 en 44). *Samenwerking in beeld*. Utrecht: Kieft, et al.

¹¹ Peeters, R. & Zunderdorp Beleidsadvies & Management. (2018) (p.5). ‘Mét Andere Ogen’. Geraadpleegd op: 14 maart 2019, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/11/28/rapport-met-andere-ogen>.

¹² Peeters, R. & Zunderdorp Beleidsadvies & Management. (2018) (p.10). ‘Mét Andere Ogen’. Geraadpleegd op: 14 maart 2019, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/11/28/rapport-met-andere-ogen>.

¹³ Oberon. (2016) (p.9 en 26). *Samenwerking in beeld*. Utrecht: Kieft, et al.

¹⁴ Oberon/KBA Nijmegen/Kohnstamm Instituut. (2018) (p.6-7). *Landelijke inventarisatie aansluiting onderwijs en jeugdhulp*. Utrecht/Nijmegen/Amsterdam: Grinten, Van der. et al.

¹⁵ Peeters, R. & Zunderdorp Beleidsadvies & Management. (2018) (p.10). ‘Mét Andere Ogen’. Geraadpleegd op: 14 maart 2019, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/11/28/rapport-met-andere-ogen>.

Gemeenten geven aan dat op de meerderheid van de scholen voor po, vo en (v)so eerstelijns jeugdhulp wordt aangeboden. Volgens de samenwerkingsverbanden is dit hooguit voor een kwart tot een derde van de scholen het geval.¹⁶ Op scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs wordt, volgens ongeveer de helft van de samenwerkingsverbanden en gemeenten, voornamelijk tweedelijns jeugdhulp aangeboden.¹⁷

Succesfactoren die geduid worden voor het goed functioneren van interprofessionele teams zijn¹⁸:

- Kleine teams dicht op de werkvloer;
- Taakinterdependentie;
- Gezamenlijke middelen;
- Organisatorische randvoorwaarden (werkplek / ICT).

Naast deze succesfactoren zijn de teamprocessen essentieel voor goede teamprestaties. Hierbij kan gedacht worden aan een heldere taakverdeling, een gedeelde visie (en taal), regelmatigheid in overleg, vertrouwen tussen teamleden en reflexiviteit.¹⁹

Ambitie en doel van de Coalitie

Ambitie is dat kinderen en ouders op school de juiste (preventieve) hulp en/of zorg ontvangen doordat tijdig juiste expertise wordt ingezet. Hiervoor is interprofessionele samenwerking op de werkvloer nodig. Dit betekent concreet dat er (daar waar nodig) lokaal en regionaal op scholen interprofessionele teams worden ingericht om op tijd passende ondersteuning en zorg te kunnen verlenen (waar nodig ook thuis). Hierbij wordt rekening gehouden met de schoolsoorten (a) regulier – po en vo (b) speciaal onderwijs en (c) voortgezet speciaal onderwijs. De ambitie is dat deze interprofessionele samenwerking (mogelijk in teams per school) overal wordt opgezet. Hiervoor is nodig dat een gedeeld beeld ontstaat over wat interprofessionele samenwerking is op bestuurlijk instellings- en groepsniveau en dat kennisdeling en kennisontwikkeling onder professionals, uitvoering en bestuurders op het gebied van interprofessionele samenwerking versterkt wordt.

Randvoorwaarden en context

De Coalitie wil dit op de volgende wijze realiseren:

- Uitgaan van de kracht in de regio en ervoor waken dat we niet van bovenaf iets opleggen.
- Zorgvuldige stappen inbouwen, zodat we de complexiteit van het werkveld (en diversiteit van jeugdhulppartijen) in beeld krijgen.
- Werkende weg zal er aandacht moeten zijn voor de (financiële) vraagstukken die dit lokaal gaat opleveren voor de betrokken partijen.
- Zicht hebben op geldstromen en kosten van een team.
- Zicht hebben op de plekken waar interprofessionele samenwerking goed werkt en in kaart brengen welke randvoorwaarden daarvoor noodzakelijk zijn. Wie heeft daarin welke rol?
- In regio's waar de samenwerking minder vanzelfsprekend is, bezoeken experts de regio en wordt er hulp aangeboden om het lerende vermogen van de regio te vergroten.
- Rekening houden met het lerarentekort. Leerkrachten ervaren werkdruk. Ook binnen de zorg en welzijn is er sprake van een stevige arbeidsmarktproblematiek.
- Het is belangrijk om de onderwijsbonden en beroepsverenigingen (jeugd en onderwijs) te betrekken in de uitvoering van deze lijn.
- Om deze lijn uit te werken is er in beginsel een kader nodig om de lijn te concretiseren. Daar heeft de Coalitie tijd voor nodig, derhalve zijn de activiteiten in het volgende hoofdstuk zo geformuleerd dat de inhoudelijke insteek op een later moment geconcretiseerd kan worden.

¹⁶ Oberon/KBA Nijmegen/Kohnstamm Instituut. (2018) (p.7). *Landelijke inventarisatie aansluiting onderwijs en jeugdhulp*. Utrecht/Nijmegen/Amsterdam: Grinten, Van der. et al.

¹⁷ Oberon/KBA Nijmegen/Kohnstamm Instituut. (2018) (p.7). *Landelijke inventarisatie aansluiting onderwijs en jeugdhulp*. Utrecht/Nijmegen/Amsterdam: Grinten, Van der. et al.

¹⁸ Windesheim. (2015). (p.7). *Succesfactoren voor Interprofessioneel Samenwerken in de Wijk*. Zwolle: Hofhuis, et al.

¹⁹ Windesheim. (2015). (p.7-9). *Succesfactoren voor Interprofessioneel Samenwerken in de Wijk*. Zwolle: Hofhuis, et al.

Brede lokale afspraken over jeugd onder regie gemeente, waarom?

Zoals hierboven is beschreven, is het functioneren van interprofessionele samenwerking (en dus de realisatie van optimale ontwikkelkansen en doorgaande ontwikkellijnen voor kinderen) afhankelijk van teamprocessen, waaronder een gezamenlijke visie, vertaald in heldere, bindende afspraken. Ook op het niveau van de regio is een gezamenlijke visie onontbeerlijk. In de gemeenten/regio's moet het gebeuren. Uit de gespreksronde van René Peeters blijkt dat de gemeente de aangewezen partij is om de verbindende regisseur (niet hiërarchisch) hierin te zijn. Samen met jeugdhulporganisaties, JGZ, onderwijs, kinderopvang, welzijn, mbo, etc. moet elke vier-zes jaar een integrale visie op de jeugd tot stand worden gebracht. Elke regio en gemeente is anders: de verhouding tussen partijen is anders, de populatie, de traditie van samenwerken, etc. Daarom is het van belang om een gezamenlijke visie niet van bovenaf op te leggen, maar op eigen wijze lokaal tot stand te laten komen onder regie van gemeente(n).²⁰

In een integrale visie moet o.a. aandacht zijn voor:

- Interprofessionele samenwerking waarbij het kind centraal staat, de werkwijze vereenvoudigd wordt en ingezet wordt op de-medicalisering en normalisering;
- Communicatie rondom mogelijkheden maatwerk (zie bijlage 1); Betrokkenheid van de juiste partijen, waaronder ook de kinderopvang; JGZ en Jeugdhulp: moeten op elkaar aansluiten;
- Inkoop/toegang: afspraken over de inkoop van aanbod en de toegang tot jeugdhulp;
- Aandacht voor wisselmomenten van schooltype (Kinderopvang, PO, VO, MBO etc.);
- Aanpak verzuim en aanvragen vrijstellingen op basis van artikel 5a (vierogen principe) (zie bijlage 1);
- Kinderen met een Wlz-indicatie en /of zorg vanuit de Zorgverzekeringswet (zorg in onderwijstijd);
- Ouder/kind-betrokkenheid;
- Monitoring, meten van voortgang, maximaliseren van lerend vermogen;
- Flexibiliteit van budgetten;
- Inzet (en aanpassing) van het OOGO/LEA en andere instrumenten: resultaatgericht maken;
- Onderwijs-zorg arrangementen, ook voor kinderen die niet naar volledig onderwijs kunnen groeien (zie bijlage 1);
- Een helder escalatiemodel; afspraken over escalatie daar waar voortgang/snelheid/kwaliteit in het geding komt;
- Continuïteit van afspraken, borging;
- Afstemming met overige afspraken en maatregelen zoals het landelijke (en eventueel regionale) thuiszitterspact, invoering wettelijke doorzettingsmacht onderwijs en jeugdhulp, inzet doorbraakprojectleiders, maatregelen m.b.t. onafhankelijke toezicht op samenwerkingsverbanden etc. (zie bijlage 1).

In de lokale/regionale afspraken zullen heldere harde doelen moeten worden gesteld. Zoals bijvoorbeeld: 'geen kind meer thuis, langer dan vier weken', 'sterke afname (bijv. 20%) van SBO-verwijzingen', afname van doorverwijzing zwaardere jeugdhulp etc. Vervolgens moeten die afspraken gemonitord worden. Monitoring is van belang, om te blijven leren en verbeteren. De samenwerkingsafspraken moeten worden gemonitord op het niveau waarop de afspraken zijn gemaakt en de cijfers moeten de betrokkenen raken. De samenwerkingspartners krijgen zo inzicht in de voortgang en resultaten en inzicht in hun eigen rol daarbinnen.

²⁰ Peeters, R. & Zunderdorp Beleidsadvies & Management. (2018) (p.19). 'Mét Andere Ogen'. Geraadpleegd op: 14 maart 2019, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/11/28/rapport-met-andere-ogen> & Onderwijsraad. (2017). 'Decentraal onderwijsbeleid bij de Tijd. Agenda voor een landelijk beraad over de rol van gemeenten bij onderwijs'. Geraadpleegd op, 19 november 2018, van <https://www.lecso.nl/file/58762> & Zunderdorp. (2017). 'Naar een VNG visie op onderwijs'. Het visiestuk is op te vragen bij Zunderdorp of bij de VNG.

Harde cijfers in combinatie met kwalitatieve data zorgen voor voortdurende aandacht bij de betrokken partijen. Op die manier ontstaat een lerende organisatie van partijen die samen werken aan verbetering en elkaar aanspreken op prestaties.

Ambitie en doel van de Coalitie

De ambitie van de Coalitie is dat in elke regio afspraken worden gemaakt tussen gemeenten en onderwijs/kinderopvang/jeugdhulp en zorg over hoe men de ontwikkelingskansen voor kinderen in de regio concreet gaat vergroten. Onder regie van de gemeenten worden concrete niet vrijblijvende resultaatsafspraken gemaakt op basis van een integrale visie. Deze afspraken vormen de basis voor alle andere (bestaande) afspraken, overleggen en structuren rondom jeugd en onderwijs/kinderopvang.

Onderwijs is nadrukkelijk onderdeel van het sociaal domein. Dat maakt dat de Coalitie stelt dat gemeenten vanuit gelijkwaardigheid een regierol moeten nemen in de samenwerking onderwijs/kinderopvang, (jeugd)zorg en jeugdhulp. Kinderen en hun gezinnen zijn het vertrekpunt. De Jeugdwet en de wet Passend Onderwijs gaan allebei uit van normaliseren, van het ideaal van inclusief onderwijs en een inclusieve samenleving.

Gemeenten realiseren zich dat de regierol niet vanzelfsprekend is. Regie wordt (te) snel verward met hiërarchie. De gemeenten en VNG zien het als een gemeentelijke opgave om de regierol vanuit gelijkwaardigheid met andere spelers in dit veld te organiseren. De VNG-bijdrage aan de uitvoering van de aanbevelingen zijn vooral gericht op het versterken van die gemeentelijke regierol vanuit gelijkwaardigheid. De *settings* waarin gemeenten en scholen elkaar tegenkomen op lokaal of regionaal niveau (LEA, OGOO) zijn geen doel op zich, maar moeten gevoed worden door een inhoudelijke agenda. Het volgen van de resultaten van die activiteiten, het gezamenlijk bespreken daarvan en duiden van relevante ontwikkelingen vormt cruciale input voor een gemeenschappelijke aanpak. Gemeenten willen deze vorm van volgen, spiegelen, leren graag ondersteunen.

Een versterking van het onderwijs en van de maatschappelijke rol van het onderwijs komt kinderen en jongeren ten goede. De gemeente is voor veel aanpalende terreinen verantwoordelijk (jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp, aanpak schulden, toezicht kinderopvang) en kan vanuit die rol het onderwijs versterken. De decentralisatie van de jeugdhulp naar gemeenten geeft een extra betrokkenheid op het onderwijs (inclusief de doelgroep 0-4/kinderopvang).

De Coalitie vindt het belangrijk dat monitoring op het niveau waarop de afspraken worden gemaakt wordt ingezet. Monitoring van de samenwerkingsafspraken op bestuurlijk,- beleids- en uitvoerend niveau is namelijk een belangrijk middel om bij te dragen aan versterkte bestuurlijke samenwerking en om te zorgen voor een gezamenlijk leerproces. Doel van deze samenwerking is altijd dat die bijdraagt aan verbeterde outcome voor kinderen en jongeren, meer kansen om veilig, gezond en kansrijk op te groeien. De Coalitie wil de regio's hier graag bij ondersteunen. De landelijke informatie-infrastructuur die hierbij kan helpen is deels al aanwezig, onder andere via WaarStaatJeGemeente.nl, de CBS Jeugdstatistiek en de monitor Aansluiting Onderwijs Jeugdhulp. De VNG wil - in coproductie met andere organisaties - inzetten op verbeteringen qua regionale bruikbaarheid, actualiteit van gegevens en toegankelijkheid zodat landelijke databronnen makkelijker kunnen worden ingezet ten behoeve van het lokale en regionale ontwikkelproces.

De eerste stap binnen deze lijn is dat er een gedeeld beeld ontstaat over wie met wie afspraken maakt. De Coalitie richt zich in eerste instantie op de jeugdzorgregio, deze vormt het zwaartepunt om de afspraken rondom onderwijs, jeugd en zorg vast te leggen en te volgen. De gemeentelijk bestuurders zullen de afspraken van de jeugdzorgregio verfijnen en uitlijnen zodat het toepasbaar wordt in de eigen gemeente.

Deze wijze van werken wordt in delen van het land al toegepast. Dit vergt wat van de organisatiekracht van de samenwerkingsverbanden die onder één jeugdzorgregio vallen. Ook vergt het wat van de schoolbesturen die

gezamenlijk onder één samenwerkingsverband vallen. De raden en de samenwerkingsverbanden spannen zich in om een dekkend netwerk van schoolbestuurders en/of leidinggevendenden van samenwerkingsverbanden samen te stellen als aanspreekpunt voor de 42 jeugdzorgregio's.

De activiteiten die de Coalitie wil ondernemen om de hierboven beschreven inhoudelijke lijnen in de praktijk te brengen worden in het volgende hoofdstuk beschreven.

Implementatiestrategie

De implementatiestrategie bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Landelijk aanjagen
 - a. Uitvoeringskracht organiseren: bestuurlijk aanjager en programmamanager, inclusief ondersteuning en communicatiemedewerker aanstellen.
 - b. Constante dialoog met de achterbannen: het uitdragen van het gedachtegoed en kennis naar de achterbannen, ophalen signalen vanuit de achterbannen en waar nodig aanspreken
 - c. Activiteiten zoals de heidagen, communicatie, monitoring van het programma.
2. De regio's in:
 - a. *Verdiepen*, bepaalde thema's die van belang zijn voor de regio's worden uitgediept op landelijk niveau.
 - b. *Volgen & Voeden*, 10 -40 inspiratieregio's die de adviezen van Peeters (gaan) uitvoeren worden geselecteerd en gevolgd. Signalen, resultaten en kennis wordt opgehaald. Betrokken bestuurders worden gevoed door Netwerk inspiratieregio's, leergang netwerkregie, expertise uit de expertpool, kennisdelingssessies.
 - c. *Verspreiden*, de inspiratieregio's en experts zetten zich in om hun ervaringen/lessen en inspirerende voorbeelden te verspreiden, om anderen te enthousiasmeren. Op die manier ontstaat er een sneeuwbal effect.

Hieronder wordt per onderdeel een toelichting gegeven. Waar mogelijk betrekken we ouders en zo mogelijk kinderen/jongeren als ervaringsdeskundigen bij zoveel mogelijk activiteiten, ook tegendenkers worden uitgenodigd.

Landelijk aanjagen

Uitvoeringskracht organiseren

De Coalitiepartners zijn zeer gemotiveerd om dit programma tot een succes te maken. Het ontbreekt de partners echter aan uitvoeringskracht, de capaciteit om de activiteiten van de grond te krijgen en te coördineren. Dit gaat zowel om het coördineren en uitvoeren van activiteiten als ook het coördineren van de besluitvormingsprocessen binnen de Coalitie, het aanspreken van coalitiepartners en regio's, het ontsluiten van kennis en communiceren. Bij deze uitvoeringskracht heeft de Coalitie ook behoefte aan een gezicht, een boegbeeld. Iemand met gezag in het werkveld die namens de Coalitie kan spreken met de media, de partners, de achterbannen, het Rijk. De Coalitie stelt hiervoor graag een bestuurlijk aanjager en een programmamanager aan, die gezamenlijk de programmaleiding op zich nemen. Zij worden ondersteund door een communicatie adviseur en een secretaresse (zie het hoofdstuk 'Governance en organisatie').

Constante dialoog met achterbannen

De coalitiepartners hebben een actieve rol in het meenemen van de achterban in het gedachtegoed en de ontwikkelingen van de Coalitie. De kennis die er al is en wordt ontwikkeld, de signalen die uit de regio's komen, de uitkomsten uit ontwikkelgroepen etc. Op deelthema's wordt aangesloten op of gebruik gemaakt van al bestaande netwerken. Ook zijn de coalitiepartners aanspreekpunt voor hun achterbannen, zij kunnen aandachtspunten, knelpunten en succesverhalen oppikken. Zij staan in constante dialoog met hen. De partners nemen op zich dat zij in bijeenkomsten, publicaties, gesprekken en andere uitingen aandacht besteden aan datgene de Coalitie ontwikkelt. Ook zal de Coalitie als escalatiemogelijkheid voor partijen in de regio's fungeren, mochten zij op problemen stuiten dan kan de Coalitie daarin bemiddelen of helpen. Zij kunnen hiervoor ondersteuning vragen bij de programmaleiding en de programmaleiding kan specifieke verzoeken neerleggen bij de coalitiepartners.

Landelijke activiteiten

Hieronder wordt beschreven welke overkoepelende, landelijke activiteiten onderdeel uitmaken van het programma. De programmaleiding en ondersteuning zorgen voor de opstart en uitvoering van deze activiteiten, in samenwerking met de coalitiepartners.

- **Heidagen**

De partners van de Coalitie treffen elkaar twee keer per jaar op een heidag. Het doel is om elkaar te blijven kennen en elkaar te versterken. Dit is een conferentiesetting waarin met elkaar van gedachte wordt gewisseld, signalen, knelpunten, succesverhalen worden gedeeld en kennis en ervaringen worden gedeeld. Hier worden goede voorbeelden gedeeld, spreekt men elkaar aan en houdt men elkaar scherp. Naast de coalitiepartners kunnen ook experts, deelnemers in de inspiratieregio's, achterbannen, ervaringsdeskundigen, wetenschappers en tegendenkers worden uitgenodigd.

Resultaat: er zijn goed bezochte heidagen georganiseerd waar de Coalitie, de betrokken regio's, experts en achterbannen ervaringen hebben gewisseld en kennis en inspiratie hebben opgedaan.

- **Monitoring van het programma**

Het doel van de monitoring is om inzicht te krijgen in de resultaten van het programma, in hoeverre worden de doelen gerealiseerd? Hoeveel regio's zijn betrokken en wat wordt daar gerealiseerd? Hoe functioneert de kennisfunctie, de expertpool etc? Dit wordt gedaan op basis van bestaande datasets en het bundelen van de regionale monitoring. De volgende stappen worden hiervoor gezet:

1. Sessie organiseren over de monitoring met een kleine groep partners (inclusief Rijk en eventueel externe experts)
2. Uitwerken indicatoren op verschillende niveaus (outcome, output, proces, voorbeelden/verhalen) o.b.v. bestaande gegevens
3. Voorstel maken (doel en frequentie bepalen)
4. Voorstel terugleggen bij Coalitie (medewerkersniveau)
5. Monitoring coördineren
6. Jaarlijks voortgangsrapport maken

Resultaat: Er is een jaarlijkse voortgangsrapportage gemaakt waarin wordt bijgehouden hoe de voortgang van het programma verloopt.

- **Communicatie**

Het doel is om namens de Coalitie te communiceren over ontwikkelingen/kennis/promotie. De volgende stappen worden hierbij gezet:

1. Communicatienetwerk vormen van communicatiemedewerkers binnen Coalitie
2. Sessie organiseren met communicatienetwerk
3. Uitwerken communicatiestrategie van Coalitie, werkafspraken maken
4. Uitvoeren strategie o.l.v. communicatieadviseur (bijv: nieuwsbrieven, blogs van trekkers, website bijhouden, updaten FAQ's, social media, evt. filmpjes, coalitiebrede uitingen).

Resultaat: er is een communicatiestrategie vastgesteld, communicatiemiddelen worden gemaakt en het communicatienetwerk is actief

De regio's in

Om de regio's te ondersteunen bij het implementeren van de adviezen van Peeters zet de Coalitie in op verdiepen, volgen, voeden en verspreiden. Dit is op de volgende pagina eerst schematisch weergegeven en wordt vervolgens verder toegelicht. De programmaleiding en ondersteuning zorgen voor de opstart en uitvoering van deze activiteiten, in samenwerking met de coalitiepartners en regionale betrokkenen.

Verdiepen

De Coalitie zet in op verdieping van een aantal urgente thema's, die vanuit het landelijke niveau uitgewerkt moeten worden en waarbij op deelthema's wordt aangesloten op/of gebruik gemaakt wordt van al bestaande netwerken. Dit levert kennis en inzichten op die van meerwaarde kunnen zijn voor de regio's. De inhoud van deze verdieping hangt samen met de behoefte vanuit het werkveld en is daarom nog niet geheel te plannen voor de doorlooptijd van het programma.

Voor 2019 en 2020 zien we de volgende activiteiten:

1. Opzetten ontwikkelgroepen interprofessionele teams

Doel: Het opzetten en begeleiden van vier ontwikkelgroepen, met als onderwerp de interprofessionele samenwerking tussen jeugdhulp en regulier/speciaal onderwijs en de rol van ouders/kinderen daarin. Daarnaast worden bestuurlijke én uitvoeringsvragen rond dit onderwerp opgehaald. Ook ervaringsdeskundigen, tegendenkers en eventueel andere experts worden betrokken. Reeds bestaande kennis en netwerken van kennispartners worden hierbij benut. Ten behoeve van kennisdeling worden de opbrengsten uit de ontwikkelgroepen vertaald in informatie op de websites, in nieuwsbrieven en in presentaties en workshops op conferenties. De betrokken (relevante) Coalitie leden verbinden de opbrengsten van de ontwikkelgroepen met de eigen professionaliseringsprogramma's.

De ontwikkelgroepen bestaan uit verschillende invalshoeken:

- samenwerking leerkracht-jeugdhulpprofessional

- organisatie van een team op de werkvloer
- samenwerking schoolbestuur/swv en jeugdhulporganisatie
- verhouding wijkteam en MDO (ZAT)
- ...[kan nader ingevuld worden]

De volgende stappen worden ondernomen:

- a. Er wordt een oproep gedaan op de websites van de raden, jeugdhulp organisaties, en VNG om de ontwikkelgroepen te vullen (hierbij wordt zo mogelijk aangesloten bij wat er al is aan kennis en netwerken).
- b. Randvoorwaarden voor de begeleiding van de ontwikkelgroepen worden geformuleerd, doelen worden aangescherpt
- c. Start ontwikkelgroepen
- d. Formuleren opbrengsten
- e. Terugkoppelen op bestuurlijke overleggen
- f. Transparantie voor de groep bewaken

Resultaat: er zijn ontwikkelgroepen opgezet die aan de slag zijn met aspecten van interprofessionele teams.

2. Opzetten ontwikkelgroep versterken OOGO

Doel: De netwerkregie van de 355 gemeenten wordt in de regio versterkt door een effectieve samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en gemeenten en dit vertaalt zich in effectieve OOGO's . In de OOGO worden afspraken gemaakt over de inzet van jeugdhulp, thuiszitters, verzuim, VSV, rol onderwijs en samenwerkingsverbanden etc.

De volgende stappen worden ondernomen:

- a. Opzetten van een coördinerende werkgroep van betrokken partijen om een werkagenda (inkoop jeugdhulp, integraal arrangeren, gebruik data bij OOGO, etc.) voor de komende twee jaar op te stellen.
- b. Deskresearch bestaande onderzoeken OOGO's en mogelijk opzetten onderzoek effectiviteit/prestatie-indicatoren effectief OOGO. Onderzoek transformatieplannen J42 en relatie OOGO.
- c. Handreiking opstellen brede lokale afspraken op jeugd en handreiking verdeling beleidsagenda lokaal versus (boven)regionaal.
- d. Publicatie van de raden over het effectief organiseren van het samenwerkingsverband in de samenwerking met een jeugdzorgregio
- e. Organiseren kennisdelingsbijeenkomsten gemeenten- onderwijs- jeugdhulp- samenwerkingsverbanden.

Resultaat: de werkgroep is samengesteld, OOGO onderzoeken zijn uitgevoerd, er is een handreiking geschreven over brede lokale afspraken, er is een publicatie gemaakt vanuit de raden over effectief organiseren van het samenwerkingsverband i.s.m. een jeugdzorgregio en er zijn/worden kennisdelingsbijeenkomsten georganiseerd.

3. Doorontwikkelen AOJ monitor

Doel: De monitor AOJ wordt verdiept met preventieve/gezondheidsdata en verbreed naar het MBO.

De volgende stappen worden ondernomen:

- a. Met de partners inventariseren welke data ontbreken en van toegevoegde waarde zijn.
- b. Opbrengst van dit proces vertalen naar bruikbare indicatoren.
- c. Datakoppeling aan deze indicatoren, inbouwen in webomgeving.

Resultaat: de AOJ monitor is doorontwikkeld.

Volgen & Voeden

De Coalitie wil graag verandering stimuleren op de werkvloer en in de regio's. Het doel is om in 10 olopend tot 40 regio's de adviezen van Peeters tot uitvoering te helpen brengen. Deze regio's fungeren als inspiratie voor anderen. Het doel van de Coalitie is om regio's te helpen bij het invoeren van de adviezen, door kennisontwikkeling en onderzoek. Verder wil de Coalitie regio's die al bezig zijn (of gaan) volgen en voeden. De werkzame elementen verzamelen en verspreiden, evenals signalen/knelpunten ophalen. Het voeden van de regio's gebeurt o.a. door de inzet van de expertpool, die kunnen worden ingevlogen waar expertise nodig is op het gebied van procesmanagement, netwerkregie/samenwerking. Deze expertpool is niet enkel beschikbaar voor inspiratieregio's, maar voor iedereen.

Idealiter zijn de regio's die zich aanmelden J42 regio's, omdat dit het niveau is waarop jeugdhulp ingekocht wordt. Toch wil de Coalitie niet bij voorbaat andere succesvolle regio's die van een ander schaalniveau zijn uitsluiten, aangezien er ook voorbeelden zijn van succesvolle regio's die niet volgens de J42 lijnen lopen. Inspiratieregio's kunnen dus ook individuele gemeenten zijn, een samenwerkingsverband en hun partners of samenwerkende gemeenten volgens een andere indeling.

De Coalitie voorziet de volgende activiteiten:

1. Selecteren en volgen inspiratieregio's

De Coalitie wil een aantal regio's extra nadrukkelijk ondersteunen en volgen in hun uitvoering van de adviezen van Peeters. Er zullen bij de start van het programma tien 'inspiratieregio's' worden geselecteerd die met kracht en lef inzetten op uitvoering van de adviezen. Het streven is om dit binnen de looptijd van het programma uit te bouwen tot veertig regio's. Deze regio's worden gevolgd en ondersteund door de Coalitie. Er zal in deze regio's ook expliciet aandacht zijn voor alle adviezen. De inspiratieregio's fungeren nadrukkelijk níet als pilots, die na verloop van tijd weer ophouden. Het doel van de inspiratieregio's is om te leren, te ontwikkelen en andere regio's te inspireren. Uiteindelijk is het doel een sneeuwbal effect te realiseren, zodat uiteindelijk alle regio's de adviezen implementeren.

De volgende stappen worden ondernomen:

- a. Opstarten werkgroep met deelnemers vanuit Coalitiepartners met vertegenwoordiging van het onderwijs, gemeenten, jeugdhulp en ouders. De werkgroep organiseert een uitvraag aan regio's: wie willen meedoen en wat zijn de verbeterplannen van deze regio's? Regio's melden zich aan.
- b. Vervolgens wordt een selectie gemaakt van tien inspiratieregio's.
- c. Voorbereidende werkzaamheden: de programmamanager zal (in samenspraak met de werkgroep) een ronde doen langs de regio's. Daarbij zullen afspraken worden gemaakt, onder andere over de monitoring en communicatie.
- d. Met de start van het nieuwe schooljaar gaan de inspiratieregio's officieel van start. Tijdens de netwerkbijeenkomsten (zie hieronder) zullen de regio's hun aanpak, lessen en aandachtspunten delen. Deze informatie zal worden gedeeld met andere regio's door publicatie op de website / nieuwsbrieven van het programma en de Coalitiepartners (de programmaleiding zal hierin een rol spelen). Daarnaast zullen de regio's door de Coalitie en (eventuele experts) worden aangemoedigd en gefaciliteerd hun aanpak te delen op bijeenkomsten en tijdens werkbezoeken. Leren en geïnspireerd raken gaat immers vaak het beste wanneer je de aanpak met eigen ogen ziet.
- e. De Coalitie zal de voortgang en het lerende vermogen van de regio's volgen op basis van hun eigen lokale/regionale monitor en hier feedback op geven. Ook zal de Coalitie signalen en vragen die uit de inspiratieregio's naar boven komen oppakken en wanneer nodig lobby voeren. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om signalen dat bepaalde wet- en regelgeving in de weg zit om de adviezen op een goede manier tot uitvoer te brengen. Als een regio tegen

moeilijkheden aanloopt en hulp nodig heeft kan er geëscaleerd worden naar het landelijke niveau van de Coalitie. Het is aan de Coalitiepartners om problemen in regio's waar zij bij kunnen bemiddelen of waar zij bij kunnen helpen op te pakken zodat de regio's worden ondersteund.

Resultaat: de werkgroep is samengesteld en 10 gemeenten/regio's zijn geselecteerd.

2. Expertpool

Het doel: om de regio's te ondersteunen wil de Coalitie een pool van experts samenstellen die vraaggericht hulp kunnen bieden daar waar nodig. Deze experts kunnen invliegen in regio's waar extra externe hulp nodig is. Dit zijn experts op het gebied van procesmanagement, netwerkregie en samenwerking (werken in lerende netwerken, vergroten van de netwerkregie van het OOGO, etc.). De expertise die nodig is op casusniveau wordt opgepakt door Onderwijszorgconsulenten. Als er expertise nodig is op structurele (proces)aanpak thuiszitters dan wordt Gedragswerk ingeschakeld²¹. Het gaat bij de expertpool van de Coalitie dus niet om hulp bij specifieke casus of om thuiszitters, als wel om hulp in het organiseren van de samenwerking op lokaal/regionaal niveau.

Het is lastig om vooraf te voorspellen hoe groot de vraag naar deze experts zal zijn. Daarom stellen we een flexibel model voor, waar we klein starten en mogelijk kunnen groeien, dan wel krimpen naar gelang de behoefte. We gaan uit van een pool van in eerste instantie 8 mensen, die voor één dag in de week beschikbaar zijn. Deze experts kunnen ingehuurd worden als ZZP'er, in dienstverband worden aangenomen bij één van de partners (bijvoorbeeld de VNG) of gedetacheerd worden vanuit hun moederorganisaties. Naar gelang de vraag zou dit na het eerste jaar kunnen worden uitgebreid tot 12 experts.

De volgende stappen worden ondernomen:

- a. Selecteren van experts. Met de coalitiepartners zal gekeken worden naar de benodigde competenties en expertise. Vervolgens zal worden gezocht via de Coalitiepartners naar de juiste mensen voor in de pool. Met deze experts zullen afspraken gemaakt worden.
- b. De experts zijn inzetbaar. Alle Coalitiepartners zullen hier bekendheid aan geven in hun eigen communicatie richting achterban. Te denken valt aan experts uit de regio's, vooroplopende professionals van samenwerkingsverbanden, gemeenten, onderwijs, zorginstellingen, maar ook consultants en medewerkers van kennisinstituten, medewerkers van Oberon, Sardes, Nji, NCJ etc.
- c. De experts houden nauw contact met de programmaleiding, worden betrokken bij Coalitiebrede bijeenkomsten en delen hun kennis met elkaar en het netwerk.

Resultaat: De experts zijn geselecteerd en inzetbaar op aanvraag.

²¹ Vanuit de subsidie die is toegekend als maatregel 5 van de onderwijs-zorg brief van 23 november 2018.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/11/23/kamerbrief-over-onderwijs-en-zorg>

N.B. Het voorstel is om met de mensen van Ondersteuningsteam Zorg (OZJ) voor de Jeugd en PACT voor Kindcentra te bezien of er een combinatie mogelijk is tussen de expertpool van het programma van de Coalitie en de pools van OZJ en PACT. Het is wellicht denkbaar de teams van OZJ op een aantal plekken aan te vullen met een expert uit deze pool, om ook de onderwijscomponent toe te voegen. Als dit goed bevalt, kan dit uitgebouwd worden. Ook is er wellicht een combinatie mogelijk met de ambassadeurs van PACT voor Kindcentra. Deze ambassadeurs zijn verdeeld over 12 regio's en hebben een groot netwerk, stimuleren netwerkvorming en kennisdeling en daarnaast hebben ze hun eigen praktijk in het verder helpen van individuele IKC's.

3. Lerend netwerk inspiratieregio's

Het doel is om de bestuurders uit de inspiratieregio's in een lerende netwerk te verenigen. Een lerend netwerk van wethouders (gemeenten), schoolbestuurders/ SWV (onderwijs) en jeugdhulpaanbieders. In het netwerk delen zij ervaringen en kennis uit en voeden zij elkaar. Deze informatie zal worden gedeeld met andere regio's door publicatie op de website / nieuwsbrieven van het programma en de Coalitiepartners.

De volgende stappen worden ondernomen:

1. Startgroep samenstellen van bestuurders die in de inspiratieregio's aan de slag gaan.
2. Organiseren vierjaarlijks leerbijeenkomsten op ambtelijk en bestuurlijk niveau.

Resultaat: Er is een netwerk van inspiratieregio's opgezet dat elkaar periodiek treft.

4. Regionale ondersteuning van de meet, spreek en verbeterbeweging m.b.v. data

Het doel van deze ondersteuning is dat partners in de regio weten hoe ze met elkaar de beschikbare AOJ monitor kunnen inzetten om de kwaliteit van hun beleids- en bestuurlijke cyclus te ondersteunen.

Hiervoor ondernemen we de volgende stappen:

1. Via de communicatielijnen van het Coalitieprogramma en via lopende kennisdelings- en andere bijeenkomsten wordt info over de bruikbaarheid van het instrumentarium gedeeld zodat de drempel om aan te sluiten laag is.
2. De ervaring leert dat in een regio minimaal één en soms meerdere bijeenkomsten nodig zijn om iedereen enthousiast te maken en de kennis te verbinden aan de ambities van de eigen regio.
3. Ook is het van belang om een terugkoppelingsbijeenkomst te ondersteunen (soms ter voorbereiding of tijdens de OOGO's) om de regio te helpen de gegevens te verbinden aan de eigen leer en verbeterbeweging.

Resultaat: Er is ondersteuning beschikbaar voor regio's om de AOJ monitor in gebruik te nemen.

5. Leergang netwerkregie voor wethouders

Om wethouders te equiperen om de gewenste regierol op te pakken organiseert de Coalitie een leergang netwerkregie voor wethouders. Het doel van de leergang is het versterken van kennis en vaardigheden rondom netwerkregie voor bestuurder op het snijvlak van onderwijs-zorg-jeugdhulp.

De volgende stappen worden ondernomen:

1. Programma van eisen opstellen voor deze leergang/ inhoudelijke verkenning.
2. Aanbesteding/aanbieder werven en vaststellen inhoud.
3. Leergang aanbieden en onder de aandacht brengen (deelnemers betalen een bijdrage).

Resultaat: er is een leergang ontwikkeld en beschikbaar voor wethouders om zichzelf te bekwamen in netwerkregie. In 2019 start de eerste groep van 20 deelnemers.

6. Kennisdelingssessies

Om de regio's te voeden zal de Coalitie kennisdelingssessies organiseren in samenwerking met kennisinstituten. De thematiek is afhankelijk van de vragen uit de regio's en zal per jaar verschillen. We voorzien voor de korte termijn 6 kennisdelingssessies over Kennisdeling data, duiding en versterken van lerende netwerken m.b.v. monitoring. Deze sessies zijn voor geïnteresseerde vertegenwoordigers van gemeenten, onderwijs en jeugdhulppartners.

Voor toekomstige kennisdelingssessies is een stelpost opgenomen in de begroting.

Resultaat: er zijn kennisdelingssessies georganiseerd en gepland over uiteenlopende thema's, naar behoefte vanuit de regio's.

7. Scan Bestuurlijke Samenwerking Samenwerkingsverbanden verspreiden

Om schoolbestuurders te helpen de eigen samenwerking in het samenwerkingsverband door te lichten en te verbeteren wordt er door het Steunpunt Passend Onderwijs een scan ontwikkeld. Hierin is aandacht voor de governance, verantwoording en de samenwerking met jeugdhulp en gemeente. In 2019 is dit gereed. De Coalitie zal het gebruik van de scan ondersteunen en aanmoedigen.

Resultaat: de Coalitie heeft het gebruik van de scan ondersteund en aangemoedigd.

Verspreiding

Het streven is dat de inspiratieregio's een sneeuwbaaleffect teweeg gaan brengen, ondersteund door experts en de Coalitie. Uiteraard hebben de individuele coalitiepartners ook een grote rol hierin, in hun communicatie naar hun achterban. De inspiratieregio's en hun netwerk zetten zich in om hun ervaringen/lessen en inspirerende voorbeelden te verspreiden, om anderen te enthousiasmeren. Dit doen zij door actieve communicatie (zie hierboven), door deel te nemen in netwerken, maar ook door werkbezoeken en door als ambassadeur op te treden in andere netwerken. Alleen de werkbezoeken worden hier beschreven, omdat de rest al elders is beschreven.

1. Kennis en ervaringen delen door werkbezoeken

De inspiratieregio's werken mee aan het organiseren van werkbezoeken, zodat zij anderen kunnen laten zien wat er in hun regio's gebeurt en welk effect de implementatie van de adviezen heeft. Samen met de programmaleiding wordt een plan gemaakt voor een werkbezoek, wordt besproken welke thema's daarbij geadresseerd worden en wie worden uitgenodigd.

Resultaat: Elke inspiratieregio heeft een werkbezoek gepland of heeft die in de planning staan.

Governance en organisatie

Samenhang met het programma Zorg voor de Jeugd en andere programma's

Het programma Verbeteren aansluiting onderwijs-zorg-jeugd van de Coalitie geldt als invulling van actielijn 3 van het actieprogramma Zorg voor de Jeugd. Dit landelijke programma van het Rijk, gemeenten, aanbieders en cliëntenorganisaties heeft ten doel de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering merkbaar en meetbaar steeds beter te maken voor kinderen, jongeren en gezinnen, zodat ze op tijd passende hulp ontvangen. De regio is in het programma aan zet om tot vernieuwing en verbetering te komen, ondersteund door het landelijke Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ). Actielijn 3 – alle kinderen de kans bieden zich optimaal te ontwikkelen – hangt nauw samen met de ambities van de Coalitie. Nauwe afstemming tussen de programma's Zorg voor de jeugd en Verbeteren aansluiting onderwijs-zorg-jeugd of zelfs integratie van het programma in het actieprogramma Zorg voor de Jeugd lijkt daarom logisch.

Er is meerdere keren gesproken over de mate waarin integratie van het programma van de Coalitie in het programma Zorg voor de Jeugd wenselijk en mogelijk is en met welke fasering. Er zijn meerdere modellen mogelijk met elk hun voor- en nadelen. De Coalitie ziet grote meerwaarde in het grotendeels zelfstandig opstarten van dit programma, voordat de activiteiten uit het programma kunnen worden ondergebracht onder het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd. De belangrijkste reden hiervoor is dat de Coalitie een initiatief is van onderop, dat nog tot wasdom moet komen voordat het op kan gaan in een groter geheel. De meerwaarde van de Coalitie is de nauwe betrokkenheid van het onderwijsveld op alle niveaus. De Coalitie pleit daarom voor een zelfstandig bestuur, maar in de uitvoering wel in afstemming en samenwerking met het OZJ. Het voornemen is om na een dik jaar (eind 2020) te bezien of de integratie dan geheel kan plaatsvinden. Dit betekent dat er gestart wordt met het model van gedeeltelijke integratie om uiteindelijk uit te komen in het model van volledige integratie (zie plaatje hieronder). Met volledige integratie wordt bedoeld dat de stuurgroep Zorg voor de Jeugd ook verantwoordelijk wordt voor de uitvoering van dit programma en dat de taken van de programmaleiding worden overgenomen door het team van OZJ. Een belangrijke voorwaarde voor het integreren van de programma's op termijn is dat het onderwijsveld nauw betrokken blijft. Eind 2020 zal bezien worden of integratie wenselijk en mogelijk is.

April 2019 – december 2020

*Model gedeeltelijke integratie
Bestuurlijke Coalitie met
programma Zorg voor de Jeugd*

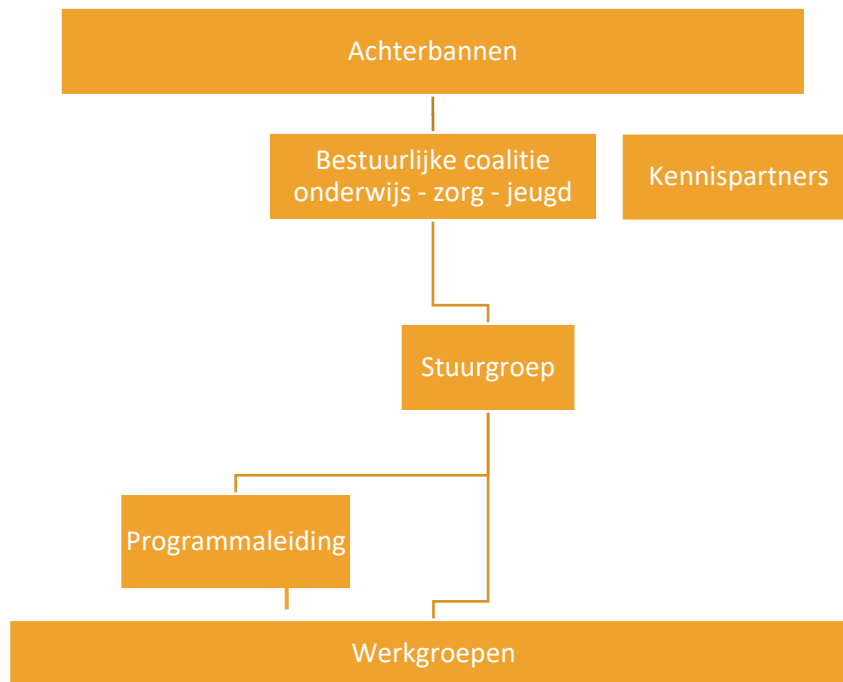
2021?

*Model volledige integratie
Bestuurlijke Coalitie in
Zorg voor de Jeugd*

Er zijn ook duidelijke raakvlakken met de activiteiten van het landelijke Thuiszittersoverleg en van PACT voor Kindcentra. Met beide initiatieven wordt afstemming gezocht.

Governance

Bestuurlijke Coalitie

De Coalitie bestaat uit 20 partijen. Deze 20 partijen zullen zich allen inzetten voor activiteiten van de Coalitie in verschillende (werk/ontwikkel)groepen. Twee maal per jaar komen zij bestuurlijk voor de inhoudelijke samenhang bijeen, in de vorm van een heidag. De bestuurders van de Coalitie, vertegenwoordigd in het BO, geven mandaat aan de stuurgroep om namens hen besluiten te nemen over het programma.

Stuurgroep

De Stuurgroep bestaat uit bestuurders van de PO Raad/VO Raad, VNG, Jeugdzorg Nederland, Ieder(in) en de ministeries van OCW en VWS. De afzonderlijke deelnemers van de Stuurgroep vertegenwoordigen hun eigen sectoren binnen de Coalitie en stemmen met hen af voor het draagvlak van de voorgestelde besluiten. Zo zit Jeugdzorg Nederland bijvoorbeeld in de Stuurgroep als vertegenwoordiging vanuit de Jeugdhulp/Zorgpartijen.

Programmaleiding

De Stuurgroep stelt een bestuurlijk aanjager en een programmamanager aan voor het eerste jaar van het programma, zij vormen samen de programmaleiding. Als duo dragen zij zorg voor het uitvoeren van de activiteiten uit het implementatieplan. Zij zorgen voor de bemensing van de verschillende werkgroepen, betrekken coalitiepartners actief bij het programma en zien toe op ieders bijdrage. De bestuurlijk aanjager is voor 16 uur per week inzetbaar en dient tevens als boegbeeld/ het gezicht van het programma naar buiten en is de verbinder voor de Coalitie. De programmamanager zal naast verbindende en strategische (procesmanagement) werkzaamheden ook de inhoudelijke en organisatorische kant op zich nemen in 24 uur per week. De procesregie ligt bij de programmamanager, in afstemming met de stuurgroep. De programmaleiding neemt de volgende taken op zich:

- Leiding over de dagelijkse uitvoering van het programma;
- Netwerkmanagement van de Coalitie;
- Aanjagen en verbinden van de trekkers van de verschillende activiteiten;
- Coördinatie en organisatie van de inspiratieregio's en expertpool;

- Afstemming met andere programma's;
- Gezicht naar buiten: lobby, mediacontacten, spreken op bijeenkomsten.

De programmaleiding legt op verschillende momenten in het jaar verantwoording af aan de stuurgroep over voortgang en budget. De programmaleiding wordt ondersteund door:

- Secretariële ondersteuning voor gemiddeld 4uur per week: organiseren en plannen van bijeenkomsten, afspraken etc.
- Communicatieadviseur voor gemiddeld 4uur per week: uitingen van de Coalitie, omgang met media etc.

De programmaleiding doet voor veel activiteiten die worden uitgevoerd een beroep op de kennis, expertise en netwerken van Coalitie, de coalitiepartners worden op die manier nauw betrokken bij de uitvoering van het plan en hebben invloed op de te nemen stappen. De programmaleiding zal er voor waken dat de coalitiepartners zich mede eigenaar van het programma blijven voelen, de kracht van de beweging van onderop moet behouden blijven. De coalitiepartners maken afspraken met de programmaleiding over hun bijdrage aan bepaalde activiteiten, committeren zich aan de uitvoering van deelaspecten en kunnen hier op worden aangesproken door de programmaleiding. Deelname aan de coalitie is niet vrijblijvend. Ook worden ervaringsdeskundigen/ouders/ouderorganisaties gevraagd om mee te denken en kijken bij de coördinatie van het programma. De programmaleiding en de ondersteuning kunnen vanuit het VNG gebouw in Den Haag hun werk uitvoeren. Dit is ook voor de afstemming en geleidelijke integratie met het OZJ nuttig, aangezien zij daar ook ondergebracht zijn.

Rol van het Rijk

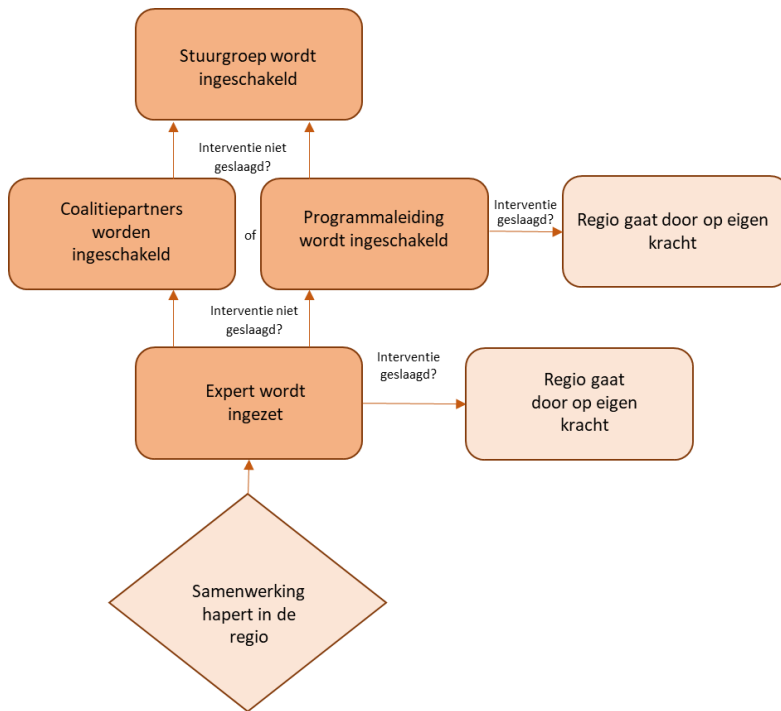
Zoals hierboven al beschreven is het Rijk onmisbaar voor de Coalitie. VWS en OCW zijn nauw betrokken. Zij zitten in de stuurgroep en ondersteunen de Coalitie financieel. Ook zijn zij een belangrijke linking pin met andere programma's en initiatieven vanuit het Rijk. Inhoudelijk zal er afstemming en uitwisseling zijn om kennis over en weer maximaal te benutten, signalen vanuit de regio's door te kunnen geven en te kunnen anticiperen op nieuw beleid of wet- en regelgeving. De Coalitie betreft het Rijk graag bij de heidagen, de kennisontwikkeling en desgewenst bij andere onderdelen van het programma.

Kennispartijen

De kennispartijen zijn niet officieel onderdeel van de Coalitie, maar zijn nauw betrokken bij de uitwerking en uitvoering van het programma en individuele activiteiten. Hun kennis en netwerken worden benut bij het inrichten van de verschillende lerende netwerken op alle niveaus.

Escalatiemogelijkheid vanuit de regio's

Als partijen tegen problemen aanlopen in de regio's kunnen zij hulp vragen van experts, als dit niet het gewenste resultaat heeft kunnen de partijen hun koepelorganisatie op de hoogte brengen om te bezien of zij kunnen helpen/bemiddelen, tegelijkertijd kan de programmaleiding worden ingeschakeld om de samenwerking vlot te trekken. De bestuurlijk aanjager kan bijvoorbeeld op werkbezoek komen om de regio verder te helpen of kan een andere interventie initiëren. Als dit allemaal niet het gewenste resultaat heeft kan het in de stuurgroep worden ingebracht. Het stroomdiagram van escalatiemogelijkheden ziet er als volgt uit:

Bijlage 1 – Extra informatie maatregelen en noties vanuit de Kamerbrieven

Kamerbrief Onderwijs en Zorg – 23 november 2018

- **Maatregel 1:** Betere financiering van zorg in onderwijstijd voor kinderen met complexe casuïstiek. De ministeries werken maatregelen uit die bijdragen aan optimalisering van de kwaliteit van zorg en onderwijs:
 - Het werken met één of twee zorgaanbieders. Voorwaarden: maatwerk moet mogelijk blijven, ouders zijn betrokken bij de keuze, vooraf is duidelijk welk deel van de (geïndiceerde) zorg ingezet moet worden tijdens onderwijstijd, er moet een geschillencommissie/doorzettingsmacht worden georganiseerd, de aanbesteding wordt verzorgd door een zorgkantoor of door de gemeente en de pot is breder inzetbaar dan alleen voor EMB-leerlingen. De definitieve uitwerking is in het vroege voorjaar van 2019 gereed.
- **Maatregel 2:** Koers uiteenzetten door een kwartiermaker. De ministeries vinden het in ieder geval belangrijk dat de heer Peeters adviseert over het resultaatgericht maken van het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) van gemeenten en samenwerkingsverbanden. Het doel is heldere afspraken over wat de zorg en het onderwijs van elkaar kunnen verwachten. Dit gaat onder meer over de toeleiding naar jeugdhulp door schoolmaatschappelijk werk/jeugdgezondheidszorg en jeugdteams, over het aanbieden van jeugdhulp op school afhankelijk van het type (speciale) scholen en over de ondersteuningsbehoefte van de leerlingen in verbinding met zorg thuis. Als het advies van de kwartiermaker daar aanleiding toe geeft zullen de ministeries overwegen de Jeugdwet en onderwijswetten aan te scherpen. De Kamer wordt hierover in het voorjaar van 2019 geïnformeerd.

Een ander aandachtspunt dat de kwartiermaker wat de ministeries betreft meeneemt, is dat gemeenten en onderwijs samen meerjarige plannen zouden moeten maken om de besteding van geld, inkoop en inhoud voor onderwijs en zorg beter af te stemmen. Het experiment Integraal Budget kan daarbij helpen.
- **Maatregel 3:** Betere communicatie voor maatwerk. De PO-Raad, de VO-raad, Gedragswerk, het Nederlands Jeugd Instituut (NJI), Ingrado, Ouders en Onderwijs, Brancheorganisaties Gespecialiseerde Jeugdhulp, verbeteren de informatie naar en van scholen en maken een communicatieplan voor maatwerk op het snijvlak onderwijs/zorg. De ministeries ondersteunen dit. Daarbij blijft de verantwoordelijkheid van goede informatie en communicatie naar ouders bij scholen liggen. Gedragswerk en LECSO organiseren samen met dezelfde partners regionale maatwerkbijeenkomsten als onderdeel van het communicatieplan. Hierbij staat individueel en lokaal maatwerk voorop. Hierbij zal waar nodig ook samenwerking worden gezocht met partners vanuit de jeugdbescherming en jeugdreclassering.
 - De ministeries benadrukken, anders dan verondersteld, dat de wet niet voorschrijft dat een kind minimaal vijftig procent onderwijstijd moet kunnen volgen om ingeschreven te mogen staan (Artikel 8, negende lid, van de Wet op het primair onderwijs).
- **Maatregel 4:** Meer subsidie voor onderwijsconsulent en betere samenwerking met cliëntondersteuning. De ministeries verhogen de subsidie voor de onderwijsconsulenten in schooljaar 2018-2019. De consulenten zijn onmisbaar, vanwege hun onafhankelijkheid, expertise, ervaring en zijn goed op de hoogte van het regionale onderwijsaanbod en mogelijkheden voor ondersteuning en zorg.
 - Naast de landelijke onderwijsconsulenten op het snijvlak onderwijs/zorg vindt ook cliëntondersteuning in het zorgdomein plaats. Deze onafhankelijke ondersteuning betreft een wettelijke taak, waarvoor gemeenten en zorgkantoren verantwoordelijk zijn. Bij de verdere uitwerking van de aanpak cliëntondersteuning wordt de samenhang, rolverdeling en

samenwerking met de onderwijsconsulenten verbeterd. De ministeries informeren de Kamer over de vorderingen in de jaarlijkse voortgangsrapportage passend onderwijs.

- Maatregel 5: Subsidie voor Gedragswerk, voor complexe omstandigheden. De ministeries verlengen de subsidie voor gedragswerk.
- Maatregel 6: Een bestuurlijk aanjager verbetert de aansluiting van de actietafels voor thuiszitters en de regionale expertteams. De heer Dullaert gaat in enkele regio's best practices en knelpunten onderscheiden en de structuur borgen voor het doorpakken bij complexe casuïstiek met betrekking tot thuiszitters. Daarbij heeft hij oog voor de regionale verschillen. Daarnaast gaat hij aanbevelingen doen voor het verbinden van de doorzettingsmacht in de jeugdhulp met de doorzettingsmacht in het onderwijs. Tevens doet hij aanbevelingen voor de uitwerking van het wetsvoorstel doorzettingsmacht binnen passend onderwijs. Dit doet hij in samenwerking met Gedragswerk.
- Maatregel 7: Invoeren wettelijke doorzettingsmacht in onderwijs en verbinding met de doorzettingsmacht in de jeugdhulp. De ministeries regelen wettelijk dat de samenwerkingsverbanden een verplichte doorzettingsmacht moeten organiseren voor het onderwijs. De uitkomsten van de opdracht aan de heer Dullaert worden betrokken in de uitwerking van de verplichting voor samenwerkingsverbanden om een doorzettingsmacht te organiseren en bij het leggen van de verbinding met de doorzettingsmacht in de zorg. Het wettelijk regelen dat de doorzettingsmacht belegd is, neemt niet weg dat ook ouders nog met het aanbod moeten instemmen. Degene met doorzettingsmacht kan zich inzetten om ouders aan boord te houden en een beroep op hen doen. Wanneer ouders het aanbod weigeren lost doorzettingsmacht dat niet op.
- Maatregel 8: Arrangementen voor kinderen die niet naar volledig onderwijs kunnen groeien. In het komende half jaar werken de ministeries met hun partners arrangementen uit voor de volgende twee groepen:
 1. Kinderen die cognitief op een laag niveau functioneren en weinig belastbaar zijn, zoals kinderen met ernstig meervoudige beperkingen. Zij volgen speciaal onderwijs of gaan naar Kinderdienstencentra;
 2. Kinderen die cognitief normaal tot hoog functioneren, maar die vanwege lichamelijke of psychische redenen zeer beperkt onderwijs kunnen volgen.

De ministeries gaan in het komende halfjaar met gemeenten, onderwijspartners het NJI, Ingrado en NCJ uitwerken wat nodig en haalbaar is. De ministeries onderzoeken goede voorbeelden van succesvolle samenwerkingen tussen speciaal onderwijs en zorginstellingen. Dit komt in de plaats van het experiment deeltijdonderwijs dat het vorige kabinet had aangekondigd.

- Maatregel 9: Aanpassen Leerplichtwet om onderwijskundig perspectief te betrekken bij vrijstellingen van onderwijs. De ministeries passen de Leerplichtwet aan, zodat expertise van samenwerkingsverbanden wordt meegewogen bij vrijstellingen van inschrijving in het onderwijs. Vrijstellingen zijn nu gebaseerd op lichamelijk of psychische gronden. Dat is onvolledig, want artsen weten niet altijd welke onderwijs-zorgcombinaties mogelijk zijn. Daarom willen de ministeries het onderwijs betrekken bij de totstandkoming van vrijstellingen 5 onder a. De ministeries overleggen nu met onze partners over de invulling daarvan. Het plan is om het wetsvoorstel in 2019 aan uw Kamer voor te leggen.
- In het vroege voorjaar van 2019 brengen de ministeries in beeld hoe de maatregel betere financiering van zorg in onderwijstijd het beste uitgevoerd kan worden. Daarbij zullen de ministeries ook de uitvoerbaarheid en financiële consequenties in beeld brengen. Over de uitwerking van de overige maatregelen houden de ministeries ons op de hoogte met de rapportages over de Jeugdwet en passend onderwijs.

Kamerbrief toezeggingen Passend Onderwijs – 23 januari 2019

- Regiogesprekken passend onderwijs: de minister bezoekt in het eerste kwartaal zes regio's om gesprekken te voeren over de ervaringen met passend onderwijs.
- Om zoveel mogelijk betrokkenen bij passend onderwijs in Nederland te bereiken, heeft de minister een online vertelpunt laten ontwikkelen ([www.vertelpunt.nl/ocw_geopend t/m 31 maart 2019](http://www.vertelpunt.nl/ocw_geopend_t/m_31_maart_2019)). In de dertiende voortgangsrapportage voor het zomerreces van 2019 wordt aan de Kamer gerapporteerd over het landelijke (kwalitatieve) beeld van de ervaringen met passend onderwijs.
- Onafhankelijk toezicht op de samenwerkingsverbanden. De PO-Raad en VO-raad hebben - na raadplegen van hun achterban - voorgesteld om in te zetten op drie maatregelen:
 1. Allereerst zal het toezichthoudend orgaan van het samenwerkingsverband ten minste één onafhankelijk lid - niet verbonden aan een deelnemend schoolbestuur - moeten hebben.
 2. De PO-Raad en VO-raad zijn reeds gestart met het aanspreken van de samenwerkingsverbanden met onverantwoord hoge reserves. Daarnaast werken zij, op basis van een aantal criteria, een bandbreedte uit, waarmee de raden de samenwerkingsverbanden aanspreken. Ook wordt de mogelijkheid tot het oprichten van een benchmark van de reserves van samenwerkingsverbanden onderzocht.
 3. Tot slot wordt een openbaar Dashboard passend onderwijs ontwikkeld, waar op geaggregeerd niveau belangrijke indicatoren voor passend onderwijs te vinden zullen zijn, waaronder leerlingaantallen (v)so/sbo en financiële verantwoordingsinformatie.
- Eindevaluatie Passend Onderwijs – tweede helft van 2020.
- Nominale bekostiging: scholen krijgen meer inzicht in de beschikbare middelen voor extra ondersteuning. DUO heeft hiervoor een open databestand ontwikkeld. Hierin kan worden opgezocht welke middelen de school zou ontvangen wanneer alle daarvoor beschikbare middelen door het samenwerkingsverband voor de scholen zouden worden verdeeld.
- Ontwikkelingen leerlingaantallen (voortgezet) speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs.
 - so/sbo: stijging t.o.v. voorafgaand jaar. Het komende jaar zal de minister nader onderzoek doen naar de oorzaken van deze stijging en daarbij ook kijken naar regionale verschillen. Hierover rapporteert de minister in de dertiende voortgangsrapportage passend onderwijs.
- Informatiepositie van samenwerkingsverbanden: wordt verkend. In de dertiende voortgangsrapportage zal hier aandacht voor zijn.
- Particulier onderwijs: wetsvoorstel particulier onderwijs wordt eind van dit jaar aangeboden aan de Onderwijsraad voor advies. Het wetsvoorstel maakt mogelijk om een leerling gedurende maximaal een jaar onderwijs te laten volgen op een particuliere school, zodat het samenwerkingsverband de tijd krijgt om een passend aanbod te realiseren. Het voorstel zal naar verwachting eind 2019 aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

Kamerbrief stand van zaken thuiszitters – 15 februari 2019

- In 2016 sloten de toenmalige bewindspersonen van OCW, VWS en VenJ een Thuiszitterspact af met de VNG, de VO-raad, de PO-Raad en ook Ingrado verbond zich aan het pact.
- Ambitie pact: in 2020 zit geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg.
- Uit de jaarlijkse leerplichttelling komt een gemengd beeld: enerzijds worden verzuimsituaties sneller opgelost, maar anderzijds is het aantal leerlingen dat vorig schooljaar langer dan drie maanden thuiszat, hoger dan het jaar daarvoor. Dat vinden de ministeries onacceptabel.

- Er gebeurt veel en de getallen zijn niet eenduidig te interpreteren. Wel staat als een paal boven water dat nog steeds teveel kinderen te lang thuiszitten zonder passend aanbod voor onderwijs of zorg. Dat vraagt om actie met meer daadkracht, nieuwe maatregelen en een versnellingsagenda van het Thuiszitterspact, die aansluit bij de regionale situatie. De ministeries zetten in op:
 - Beter zicht op het verhaal achter de cijfers (onderzoek Steunpunt Passend Onderwijs);
 - Preventie: de ministeries van OCW en VWS werken gezamenlijk aan een breed pakket van maatregelen om meer maatwerk en adequate ondersteuning te kunnen bieden.
 - Versnellen van de aanpak in de regio: dit voorjaar gaan de ministeries aan de slag met regionale doorbraakprojectleiders. Hen wordt gevraagd om in de regio een versnellingsplan op te stellen om tot oplossingen voor thuiszitters te komen en te voorkomen dat langdurig thuiszitten ontstaat. De komende maand werken de ministeries samen met Ingrado, VNG, Gedragswerk, VO-raad en PO-Raad het plan uit voor de komst van deze projectleiders en de ondersteuning. Landelijk monitoren de ministeries dit proces en gebruiken de inzichten bij het vormgeven van doorzettingsmacht in de regio.
 - Leerrecht en hoorrecht: eerste aanzet onderzoek Dullaert. Het beleggen van een wettelijke plicht voor doorzettingsmacht zal eraan bijdragen dat kinderen hun leerrecht kunnen verzilveren in het onderwijs. Als er in de ogen van ouders geen passend aanbod voor onderwijs is voor hun kind, kunnen ouders zich wenden tot Geschillencommissie Passend Onderwijs. Samen met het LAKS wil de minister voor BVOM verkennen welke wensen leerlingen hierbij hebben en hoe het hoorrecht gerealiseerd kan worden op de korte en de lange termijn.
- Rapport Dullaert: op dit moment lijkt het de ministeries niet opportuun om grote stelselwijzigingen in de leerplicht te doen door al het verzuim hetzelfde te behandelen of de leerplicht en vrijstellingen van de leerplicht af te schaffen (aanbeveling 1, 3 en 4). De ministeries onderschrijven dat in er in de regio's afspraken moeten worden gemaakt tussen gemeenten en onderwijs over doorzettingsmacht en gaan na hoe dit in de wet verankerd kan worden. Het is op dit moment al mogelijk dat gemeenten afspraken maken over casusregie en doorzettingsmacht in het OOGO. De VNG onderschrijft dat het de rol van de gemeente is om de regie in deze vraagstukken te organiseren, als gelijkwaardige partner van onderwijs- en zorgpartijen. De VNG zet zich daarom de komende tijd in om deze rol te versterken, onder andere door een leernetwerk en een leergang netwerkregie voor wethouders op te zetten.
- De Coalitie Onderwijs, Zorg en Jeugd brengt dit voorjaar een uitvoeringsagenda uit met maatregelen om uitvoering te geven aan de aanbevelingen van de heer Peeters. Dit gaat om het versterken van de regionale regie en het OOGO en de verbreding van multidisciplinaire teams. Zo wordt onderwijs vanzelfsprekend onderdeel van het sociaal domein en werken wij eraan dat in de jeugdhulp en het onderwijs de focus op het kind en het bieden van maatwerk 'het nieuwe normaal' wordt. Wij zien dit als een belangrijk onderdeel van de aanpak van thuiszitten.
- De inzet van gedragswerkers wordt gecontinueerd. In sommige gevallen is er behalve ondersteuning voor ouders, ook een dwingende hand nodig. Er kan een verzoek worden gedaan aan de Raad voor de Kinderbescherming om onderzoek te doen. Vervolgens kan de Raad de rechter vragen een kinderschermingsmaatregel (OTS) uit te spreken. Op die wijze wordt er hulp geleverd aan een gezin in een verplichtend kader. Als sprake is van strafrechtelijke vervolging vormt de Methodische Aanpak Schoolverzuim de basis.
- Gegevensdeling: voor samenwerkingsverbanden lijkt een grondslag in de wet te ontbreken om gegevens te delen en te ontvangen over thuiszitters. Deze grondslag gaat de minister voor BVOM creëren.

Dit is een publicatie van de Coalitie Onderwijs-Zorg-Jeugd bestaande uit de volgende partijen: VNG, PO-Raad, LECSO, Netwerk LPO, VO-Raad, SWV VO / NODS, Jeugdzorg Nederland, GGZ Nederland, VGN, Ouders en Onderwijs, Iederin, Sociaal Werk Nederland, Branche Kinderopvang (BK en BMK), Sectorraad Pro, GGD GHOR, MBO Raad, ActiZ, Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd. De ministeries van OCW en VWS zijn nauw betrokken en nemen zitting in de stuurgroep. Kennispartners NJi en NCJ zijn nauw betrokken.

Eerste aanspreekpunt is de VNG.

Contactpersoon: Guillermo Holman

070-373 8393, Guillermo.Holman@vng.nl

Postbus 30435, 2500 GK Den Haag

Tekst: Maaïke Zunderdorp (www.zunderdorp.nl)

Datum: mei 2019